

Druga kompleksowa aktualizacja planu regionalnego Regionu Planowania Górne Łużyce-Dolny Śląsk

---

Projekt

do procedury udziału zgodnie z § 9 ROG w powiązaniu z § 6 SächsLPlG

Regionaler Planungsverband
Oberlausitz-Niederschlesien

Regionalny związek planowania
Hornja Łužica-Dolnja Šleska

Nota wydawnicza

Wydawca: Regionaler Planungsverband Oberlausitz-Niederschlesien
                  Löbauer Straße 63
                  D-02625 Bautzen
Telefon   +49 3591 67966 0
Telefax   +49 3591 67966 69
E-Mail   info@rpv-oberlausitz-niederschlesien.de
Internet   <https://www.rpv-oberlausitz-niederschlesien.de>

Spis treści

I	Wizja zrównoważonego zagospodarowania i rozwoju regionu	5
II	Cele i zasady zagospodarowania przestrzennego	8
1	Regionalna struktura przestrzenna i osadnicza	8
1.1	Centralne miejscowości i związki	8
1.2	Gminy o funkcjach szczególnych	9
1.3	Centra zaopatrzenia i osadnictwa	9
1.4	Osie połączeń i rozwoju	10
2	Rozwój regionalny	11
2.1	Obszary o szczególnej potrzebie działania	11
2.2	Współpraca transgraniczna	12
2.3	Współpraca regionalna oraz pomiędzy samorządami	16
3	Rozwój przestrzeni osiedleńczej i gospodarki	17
3.1	Osadnictwo	17
3.2	Działalność gospodarcza	17
3.3	Handel i usługi	17
3.4	Turystyka i wypoczynek	18
4	Komunikacja	20
4.1	Ruch drogowy i komunikacja rowerowa	20
4.2	Komunikacja szynowa i infrastruktura kolejowa	21
4.3	Publiczna komunikacja pasażerska	23
4.4	Komunikacja lotnicza	23
5	Ochrona i rozwój wolnych przestrzeni	24
5.1	Sanacja i rozwój krajobrazu	24
5.1.1	Obszary krajobrazu wymagające sanacji	24
5.1.2	Obszary krajobrazu o szczególnych wymogach użytkowych	25
5.1.3	Ponowne zagospodarowanie obszarów wydobywania surowców	26
5.2	Ochrona krajobrazu kulturowego	26
5.3	Ochrona gatunków i biotopów, wielkopowierzchniowa sieć biotopów	27
5.4	Ochrona wód	27
5.4.1	Ochrona wód podziemnych/zaopatrzenie w wodę	28
5.4.2	Prewencyjna ochrona przeciwpowodziowa	28
5.5	Ochrona i rozwój terenów ważnych dla klimatu obszarów osadniczych	28
5.6	Regionalne ciągi zieleni i cezurę zieleni	28
6	Użytkowanie wolnych przestrzeni	30
6.1	Rolnictwo i rybołówstwo	30
6.2	Leśnictwo	30
6.3	Zabezpieczenie surowców	30
6.4	Zaopatrzenie w energię i energie odnawialne	30
6.5	Obronność	32

Regionalne cechy szczególne	33
7 Serbołużyckie tereny osadnicze	33

Załączniki

Załączniki 1 (załączniki do poszczególnych rozdziałów)

- Załącznik do rozdziału 1.1 (Centralne miejscowości i związki)
- Załącznik do rozdziału 3.4 (Czas wolny, wypoczynek turystyka)
- Załącznik do rozdziału 4.1 (Ruch drogowy i komunikacja rowerowa)
- Załącznik 1 do rozdziału 5.2 (Ochrona krajobrazu kulturowego) – Wzorce rozwoju krajobrazu kulturowego
- Załącznik 2 do rozdziału 5.2 (Ochrona krajobrazu kulturowego) – Lista obszarów priorytetowych/zastrzeżonych ochrony krajobrazu kulturowego
- Załącznik do rozdziału 5.4 (Ochrona wód)
- Załącznik do rozdziału 6.3 (Zabezpieczenie surowców)
- Załącznik 1 do rozdziału 6.4 (Wykorzystanie energii wiatrowej – karty obszarów priorytetowych/zastrzeżonych wykorzystania energii wiatrowej)
- Załącznik 2 do rozdziału 6.4 (Wykorzystanie energii wiatrowej – ustalenie stref ochronnych)
- Załącznik do rozdziału 7 (Serbołużyckie tereny osadnicze)

Załącznik 2 (Stan realizacji planów wydobywania węgla brunatnego zgodnie z § 5 Saksońskiej Ustawy o planowaniu przestrzennym)

Załącznik 3 (Słowniczek pojęć specjalistycznych)

Załącznik 4 (Zapisy dotyczące planowania przestrzennego w ramowym planie krajobrazowym)

Załącznik 5 (Sprawozdanie środowiskowe)

Graficzne ustalenia i objaśnienia

Mapy ustalające

Mapa „Struktura przestrzenna”	1 : 400.000
Mapa „Wykorzystanie obszarów”	1 : 100.000
Mapa „Pielęgnacja, sanacja i rozwój krajobrazu”	1 : 100.000
Mapa „Wielkopowierzchniowa sieć biotopów i regionalne ciągi zieleni”	1 : 100.000

Mapy objaśniające

Mapa „Punkty centralne i obszary przyległe”	1 : 400.000
Mapa „Obszary ze szczególnymi wyzwaniami w odniesieniu do dalszego rozwoju”	1 : 600.000
Mapa „Czas wolny, wypoczynek, turystyka”	1 : 400.000
Mapa „Struktura krajobrazu”	1 : 400.000
Mapa „Energia wiatrowa – Obszary potencjalne”	1 : 100.000
Mapa „Serbołużycki teren osadniczy”	1 : 400.000

I

Wizja zrównoważonego zagospodarowania i rozwoju regionu

Wizja zrównoważonego zagospodarowania i rozwoju regionu prezentuje istotne aspekty rozwoju przestrzennego będące miarą i wyznacznikiem strategicznych kierunków w ramach opracowania treści, celów i założeń regionalnego planu planowania przestrzennego. Wizja stanowić będzie kryterium wyznaczające w przyszłości kierunek rozwoju regionalnego. W myśl prawa planistycznego wizja zrównoważonego zagospodarowania i rozwoju regionu nie stanowi wymogu w rozumieniu § 3 Ustawy o planowaniu przestrzennym, może jednakże odgrywać znaczącą rolę w podejmowaniu zobowiązań przez Regionalne związki planowania oraz wyznaczaniu kierunków działań podejmowanych przez podmioty lokalne w ramach procesów w sferze rozwoju regionalnego (por. również mapa „Obszary ze szczególnymi wyzwaniami w odniesieniu do dalszego rozwoju”).

Region planowania Górne Łużyce-Dolny Śląsk winien być kształtowany i dalej rozwijany, jako atrakcyjna i wieloraka przestrzeń życiowa, gospodarcza i kulturowa dla ludności zamieszkałej na zyskującym na znaczeniu niemiecko-polsko-czeskim trójkąty granic. W tym celu, przy uwzględnieniu istniejących i zmieniających się warunków ramowych, aktywowane i utrzymane winny być przyszłościowe potencjały poszczególnych miejsc (lokalizacji) w zakresie zrównoważonego gospodarczo i społecznie, a przy tym przyjaznego ekologicznie rozwoju.

Wymaga to intensyfikacji międzygminnych, regionalnych oraz ponadregionalnych i transgranicznych powiązań i kooperacji, aby móc reagować na wyzwania i szanse, wynikające z rozwoju demograficznego oraz położenia regionu planowania Górne Łużyce-Dolny Śląsk na trójkąty granic. Odczuwana w praktyce specyfika kulturowa współżycia Niemców i Łużyczan oraz wynikająca z tego dwujęzyczność regionu winna być wykorzystana, jako szczególna zaleta jego położenia w łączącej się Europie. Powinno to się przyczynić do wzmocnienia świadomości regionalnej oraz wzrostu percepcji regionu w Europie.

O sile regionu decyduje przede wszystkim rozwój gospodarczy. Na skutek globalizacji istnieją zwiększone wymagania względem jakości lokalizacji i konkurencyjności. Jako lokalizacja efektywna ekonomicznie, region Górne Łużyce-Dolny Śląsk musi brać ten aspekt pod uwagę.

W tym celu należy:

- nadal rozwijać siłę ekonomiczną i atrakcyjność lokalizacji przy wykorzystaniu istniejących kompetencji, powiązań (sieci) branżowych oraz definiujących strukturę gałęzi gospodarki; należy też wzmacniać regionalne obiegi gospodarcze,
- uwypuklać naturalne i funkcjonalne atrybuty regionu pozwalające na zatrzymanie i pozyskanie potrzebnej, wykwalifikowanej siły roboczej; w tym celu należy również stworzyć i umocnić kulturę otwartości w stosunku imigrantów jako pierwszy krok na drodze do zabezpieczenia przyszłych potrzeb,
- wspierać i rozszerzać zrównoważone wykorzystanie lokalnych surowców naturalnych, jako potencjału dla lokalizacji przyszłościowych gałęzi gospodarki,
- wykorzystać efekty oddziaływania regionu metropolitalnego „Niemcy Środkowe” i przestrzeni przewidzianej do zagęszczenia – Drezna we wszystkich częściach regionu,
- wzmocnić i uporządkować sieć powiązań oraz poprawić koordynację potencjałów rozwoju obszarów sąsiadujących z Dreznem, stolicą kraju związkowego na poziomie współpracy samorządów,
- w ramach monitorowania zmian strukturalnych na terenach z przemysłem wydobywczym i przetwórczym węgla brunatnego stworzyć podstawy ekonomiczne oparte na strategiach i koncepcjach działania, które staną się wyznacznikiem nowych kierunków rozwoju gospodarczego,
- zintensyfikować sieć powiązań transgranicznych z obszarami sąsiednimi po stronie czeskiej i polskiej ze szczególnym uwzględnieniem oddziaływania miejscowości centralnych,
- zapewnić dostęp do kształcenia pomaturalnego w regionie i ukierunkować oferty edukacji, podwyższania kwalifikacji i dokształcania do potrzeb miejscowych przedsiębiorstw,
- rozbudować szkoły wyższe oraz instytucje transferu technologii wraz z ich potencjałem szkoleniowo-badawczo-rozwojowym, tworząc w ten sposób gospodarce podstawę do rozwoju technologii przyszłościowych w regionie,
- kształtować i optymalizować przyszłościową infrastrukturę techniczną wraz z ponadregionalnymi sieciami komunikacyjnymi,

- przyczyniać się do stabilizacji gospodarczej miejsc (miejscowości) centralnych w celu wzmocnienia funkcji zaopatrzeniowych w stosunku do terenów otaczających, zwiększając tym samym oddziaływanie na obszary wiejskie,
- utrzymać na obszarach wiejskich znaczenie rolnictwa, leśnictwa i rybołówstwa, jako istotnych gałęzi gospodarki i rozszerzyć ich zadania w zakresie wytwarzania surowców odnawialnych i pielęgnacji krajobrazu kulturowego,
- wzmocnić czynnik gospodarczy „turystyka” przy uwzględnieniu specyfiki regionalnej poprzez rozszerzenie i powiązanie ofert w obrębie tradycyjnych i rozwijających się terenów rekreacyjnych i pomiędzy nimi, jak również głównych akcentów turystyki miejskiej.

Uwzględnienie wymagań socjalnych ludności stanowi część zrównoważonego rozwoju przestrzennego. Rozwój demograficzny w regionie wymagać będzie optymalizacji ofert, przede wszystkim w zakresie infrastruktury społecznej, wliczając w to publiczną komunikację pasażerską. W tym celu niezbędne jest zapewnienie i dalsza poprawa dostosowanego do potrzeb i wieku oraz wolnego od barier dostępu do infrastruktury publicznej we wszystkich rejonach regionu, jak również przeprowadzenie niezbędnych adaptacji przy uwzględnieniu przyszłych szans rozwojowych.

W tym celu należy:

- zapewnić dostęp do ofert edukacyjnych i zdrowotnych na obszarach wiejskich poprzez utrzymanie i uelastycznienie standardów minimalnych w związku z przestrzennie zmieniającymi się (również w aspekcie transgranicznym) strefami oddziaływania i przy uwzględnieniu dostosowanych wiekowo i rodzinie ofert infrastrukturalnych,
- przy podstawowym zaopatrzeniu ludności w dobra i usługi intensywniej stosować nowe modele organizacyjne, jak alternatywne formy ofert (np. sklepy osiedlowe, ruchome punkty sprzedaży),
- należy umożliwić korzystanie z wyspecjalizowanych usług, zwłaszcza dla mniej mobilnych grup ludności, także przez zastosowanie nowocześniejszych technologii informatycznych i komunikacyjnych,
- na obszarach wiejskich wspierać nowe formy kooperacji między usługodawcami publicznymi i prywatnymi (np. biura obywatelskie) w celu zapewnienia bliskiego kontaktu i relacji z mieszkańcami,
- w przypadku publicznej komunikacji pasażerskiej, przede wszystkim na słabo zasiedlonych obszarach wiejskich bez dostępu do sieci kolejowej, budować i rozbudowywać elastyczne formy Obsługi, jako oferty uzupełniające,
- zachować, poprzez instytucje kulturalne, wielorakie, historyczne i kulturalne tradycje regionu oraz umożliwić w tym celu także nowe formy i oferty dla wszystkich grup wiekowych.

Wykorzystanie i kształtowanie krajobrazu kulturowego przyczynia się do stabilizacji obszarów wiejskich i podmiejskich i wspomaga identyfikację mieszkańców z regionem Górne Łużyce-Dolny Śląsk. Użytkowanie, pielęgnacja i sanacja wolnych przestrzeni dokonywana jest z uwzględnieniem ochrony i trwałego zabezpieczenia naturalnych podstaw życiowych oraz wymagań, wynikających ze zmiany klimatu.

W tym celu należy:

- zredukować dalsze wykorzystanie powierzchni przez struktury osadnicze i komunikacyjne przy uwzględnieniu rozwoju demograficznego i priorytetowego wykorzystania ugorów możliwych do rewitalizacji oraz pozostałych potencjałów w ramach zabudowy wewnętrznej,
- skorzystać z opcji i alternatyw aktywnego dostosowania do spodziewanych zmian klimatycznych zarówno w formalnych działaniach planistycznych, jak też wspierania dzięki możliwościom nieformalnego rozwoju miejscowego i regionalnego oraz programom pomocowym,
- utrzymać ważne dla codziennego wypoczynku i turystyki wizerunki krajobrazu i miejscowości z ich elementami historyczno-kulturalnymi: specyfiką, różnorodnością i pięknem,
- doprowadzić do dalszej stopniowej rekultywacji szkód ekologicznych, które w znacznym stopniu naruszają dobra chronione: powietrze, glebę i wodę,
- przystosować region do ponoszenia większej odpowiedzialności za ochronę gatunków i biotopów oraz powiązanie przestrzeni życiowych poprzez zachowanie nieprzeznaczonych obszarów niezasiedlonych oraz zapewnienie funkcji kompensacji ekologicznej,

- **postrzegać potencjały tkwiące w krajobrazach kulturowych oraz przestrzeniach naturalnych w kontekście transgranicznym i podtrzymywać, chronić i rozwijać je wspólnie z niemieckimi, polskimi i czeskimi regionami sąsiedzkimi,**
- **tworzyć i rozszerzać ofertę edukacji ekologicznej zgodnie z zasadą „Edukacja dla zrównoważonego rozwoju”, przekazując wiedzę o współzależnościach ekologicznych, uczyć oraz kształtować w społeczeństwie umiejętności postrzegania natury oraz wzmacniać kompetencje kształtowania ludzi.**

II Cele i zasady zagospodarowania przestrzennego

1 Regionalna struktura przestrzenna i osadnicza

1.1 Centralne miejscowości i związki

Pojęcie: Miejsca (miejscowości) centralne są to gminy, które dysponują efektywnymi centrami zaopatrzenia i zasiedlania i które ze względu na liczbę mieszkańców oraz wielkość obszaru powiazań, swoje położenie, funkcję oraz wyposażenie tworzą punkty ciężkości życia gospodarczego, społecznego oraz kulturalnego w Kraju Związkowym Saksonia. Stosownie do pełnionej funkcji i zaklasyfikowania w lokalnym systemie policentrycznym przejmują one zadania gmin w swoim obszarze powiazań. Miejsce centralne utożsamiane jest z obszarem gminy.

Mapa: Przedstawione w krajowym planie rozwoju (LEP) Saksonia 2013 centra nadrzędne i średniego stopnia zostały w celach informacyjnych przeniesione na mapę „Struktura przestrzenna”. Miejscowości centralne podstawowe zaznaczone są na mapie „Struktura przestrzenna”. Obszary przyległe przedstawiono na mapie „Punkty centralne i obszary przyległe”.

Wskazówka: Centrum nadrzędne – centralny zespół miast Bautzen-Görlitz-Hoyerswerda oznaczony jest w krajowym planie rozwoju, jako centrum nadrzędne w dzieleniu funkcji (por. cel 1.3.6 LEP 2013). Jako centra pośrednie wyznaczono miasta: Kamenz, Löbau, Niesky, Radeberg, Weißwasser/O.L. oraz Zittau (por. cel 1.3.7 LEP 2013).

Z 1.1.1 **Miejscowości centralne wymagają rozwijania, jako punkty docelowe i punkty powiazań publicznej komunikacji pasażerskiej. Ponadregionalną obsługę komunikacyjną należy skoncentrować w obrębie centralno-lokalnych obszarów powiazań w centrach zaopatrzenia i osadnictwa.**

Centrum nadrzędne – nadrzędny zespół miast Bautzen-Görlitz-Hoyerswerda

Z 1.1.2 **Należy wzmocnić i rozszerzyć funkcję wspólnego centrum nadrzędnego i ośrodków rozwoju regionu Górnych Łużyc-Dolnego Śląska jaką spełniają miasta nadrzędnego zespołu miast. W tym celu należy stworzyć warunki przestrzenne do utrzymania i wzmocnienia nadrzędnej roli tych miast jako centrów komunikacyjnych, gospodarczych, kulturowych, edukacyjnych i naukowych o znaczeniu ponadregionalnym.**

G 1.1.3 **Zadaniem nadrzędnego zespołu miast Bautzen-Görlitz-Hoyerswerda jako centrum nadrzędnego będzie w ramach podziału ról wzmocnienie promocji regionu na płaszczyźnie ponadregionalnej oraz podjęcie odpowiedzialności za rozwój regionu z uwzględnieniem własnych potrzeb rozwojowych wszystkich trzech miast.**

Z 1.1.4 **Współpraca między miastami centrum nadrzędnego – nadrzędnego zespołu miast Bautzen-Görlitz-Hoyerswerda w zakresie kultury, edukacji i zdrowia, turystyki i gospodarki winna być pogłębiona. Połączenia komunikacyjne i powiązania wzajemne ze stolicą kraju związkowego Dreznem, europejskim regionem metropolitalnym „Niemcy Środkowe” oraz centrami nadrzędnymi sąsiednich krajów związkowych i państw winny być zapewnione i rozbudowane.**

Z 1.1.5 **Rola Bautzen jako centrum gospodarczego powinna zostać wzmocniona poprzez dalszą wspólną rozbudowę powiazań funkcjonalnych z aglomeracją drezdeńską.**

Z 1.1.6 **W przypadku Görlitz należy nadal zwiększać transgraniczne oddziaływanie miasta, szczególnie w sferze turystyki i kultury oraz dowartościować jego znaczenie jako Europa-miasto.**

Z 1.1.7 **Hoyerswerda winna rozwijać się szczególnie stając się centrum Pojezierza Łużyckiego. W tym celu należy zwiększyć jakość usług mieszkaniowych i rekreacyjnych oraz poprawić oddziaływanie miasta w takich obszarach jak opieka zdrowotna, kultura, edukacja, mieszkalnictwo, możliwości zakupowe i rynek pracy.**

Centra podstawowe

Pojęcie: Centra podstawowe są to miasta i gminy, które ze względu na położenie przestrzenne uzupełniają sieć miejscowości centralnych wyższej rangi oraz spełniają kryteria dla ustalenia zgodnie z celem 1.3.8 LEP 2013.

Związki centrów podstawowych są to związki dwóch lub więcej gmin, które ze względu na ich sąsiedzkie położenie lub bezpośrednie powiązanie strukturalne oraz przydzielone im funkcje w aspekcie wyposażenia miejscowości centralnych, wspólnie pełnią funkcję centrum podstawowego. We wzajemnym porozumieniu winny one uzgadniać swoje ważne w aspekcie przestrzennym plany i działania, służące realizacji funkcji miejscowości centralnej, a zwłaszcza planowaniu kierunkowemu. Współpraca w zakresie podziału funkcji winna być uregulowana umową (por. cel 1.3.5 LEP 2013).

Z 1.1.8 **Centrami podstawowymi są następujące miasta i gminy:**

– Bernsdorf

- **Bernstadt a. d. Eigen**
- **Bischofswerda**
- **Ebersbach-Neugersdorf**
- **Związek Gmin Großdubrau-Malschwitz-Radibor**
- **Großröhrsdorf**
- **Großschönau**
- **Königsbrück**
- **Königswartha**
- **Związek Miast i Gmin „Oberland” Neukirch/Lausitz-Schirgiswalde-Kirschau-Sohland a. d. Spree-Wilthen.**
- **Pulsnitz**
- **Reichenbach/O.L.**
- **Rothenburg/O.L.**
- **Weißenberg**
- **Wittichenau.**

1.2 Gminy o funkcjach szczególnych

Pojęcie: Szczególna funkcja gminy jest to funkcja określająca gospodarczy i społeczny charakter gminy nie posiadającej statusu miejscowości centralnej i w swym przestrzenno-strukturalnym oddziaływaniu znacznie wykraczająca poza granice własnej gminy lub też stanowiąca w centrach podstawowych funkcję mocno wyróżnioną w stosunku do innych zadań centrum podstawowego.

Działania harmonizujące z zapewnieniem lub rozwinięciem szczególnej funkcji gminy są w miejscowości niecentralnej dopuszczalne poza ramami rozwoju własnego gminy zgodnie z celem 2.2.1.6 Krajowego Planu Rozwoju Saksonii 2013.

Mapa: Gminy o funkcji szczególnej wyznaczono na mapie „Struktura przestrzenna” i określono ich funkcje. Gmina Weißkeißel wyznaczona w Krajowym Planie Rozwoju Saksonii 2013 jako gmina o funkcjach szczególnych „Obronność” włączona została dla celów informacyjnych do mapy „Struktura przestrzenna” (por. cel 1.4.1 LEP 2013).

- Z 1.2.1** Gminy o funkcji szczególnej „Produkcja” są to gminy Boxberg/O.L., Bretnig-Hauswalde, Elsterheide, Großpostwitz/O.L., Kodersdorf, Ottendorf-Okrilla, Spreetal i Wachau.
- Z 1.2.2** Gminy o funkcji szczególnej „Turystyka” są to miasta i gminy Bad Muskau, Cunewalde, Elsterheide, Jonsdorf, Kottmar, Olbersdorf, Oybin und Seifhennersdorf. Ustalenie funkcji gmin Cunewalde i Kottmar obowiązuje dopóki przynajmniej jedna część gminy posiada tytuł „Uznany przez państwo ośrodek rekreacyjny”.
- Z 1.2.3** Gminy o funkcji szczególnej „Edukacja” są to centra podstawowe Bischofswerda, Großröhrsdorf, Rothenburg/O.L. i Wilthen oraz miasta Herrnhut i Seifhennersdorf.
- Z 1.2.4** Gminą o funkcji szczególnej „Współpraca transgraniczna” jest miasto Ostritz.
- Z 1.2.5** Gminy o funkcji szczególnej „Zdrowie/kwestie socjalne” są to gminy Arnsdorf i Großschweidnitz.
- Z 1.2.6** Gminą o funkcji szczególnej „Kultura łużycka” jest gmina Schleife.

1.3 Centra zaopatrzenia i osadnictwa

Pojęcie: Centrum zaopatrzenia i osadnictwa gminy jest to strefa związana z zabudowaną częścią miejscowości, która ze względu na istniejące już funkcje i odpowiednie możliwości rozwojowe, jej osiągalność (w przypadku miejscowości centralnych dla ludności na obszarze powiązanym) oraz połączenia komunikacyjne poprzez publiczną komunikację pasażerską stwarza przesłanki dla skoncentrowanego przestrzennie zaopatrzenia ludności (w przypadku miejscowości centralnych dla ludności na obszarze powiązanym) w akceptowalnej odległości od miejsc zamieszkania.

- Z 1.3.1** Centra zaopatrzenia i osadnictwa miejscowości centralnych wyższej rangi są to miasta centralne nadcentrów i centrów pośrednich, wyznaczonych w celach 1.3.6 i 1.3.7 Krajowego Planu Rozwoju (LEP) Saksonii 2013.
- Z 1.3.2** Centra zaopatrzenia i osadnictwa centrów podstawowych są to miasta centralne wzgl. główne miejscowości gminy centrów podstawowych, wyznaczonych w celu 1.1.6 planu regionalnego Górne Łużyce-Dolny Śląsk. W drodze odstępstwa, dzielnice Ebersbach/Sa. i Neugersdorf stanowią centrum zaopatrzenia i osadnictwa centrum podstawowego Ebersbach-Neugersdorf, a dzielnice Kirschau i Schirgiswalde centrum zaopatrzenia i osadnictwa miasta Schirgiswalde-Kirschau, jako część związku o charakterze centrum podstawowego „Oberland”.

1.4 Osie połączeń i rozwoju

Pojęcie: Osie połączeń i rozwoju o znaczeniu regionalnym uzupełniają wyznaczoną w krajowym planie rozwoju sieć osi połączeń i rozwoju o znaczeniu ponadregionalnym. Obrazują one powiązania przestrzenne nadcentrów, centrów pośrednich i podstawowych. W przestrzeni przewidzianej do zagęszczenia spełniają one przede wszystkim funkcje porządkujące, podczas, gdy na obszarach wiejskich głównie funkcję uzbrojenia terenu.

Mapa: Osie połączeń i rozwoju o znaczeniu regionalnym wyznaczone są na mapie „Struktura przestrzenna”. Osie połączeń i rozwoju o znaczeniu regionalnym wyznaczone są na mapie „Struktura przestrzenna”.

Z 1.4.1 Planuje się rozbudowę odcinka Weißenberg-Löbau osi połączeń i rozwoju o znaczeniu regionalnym Weißenberg-Löbau-Ebersbach-Neugersdorf-(Česká Lípa/Böhmisch Leipa, Republika Czeska) do osi połączeń i rozwoju o znaczeniu ponadregionalnym.

Z 1.4.2 Osie połączeń i rozwoju o znaczeniu regionalnym przebiegają osiowo z następującymi miejscowościami centralnymi:

- **Bautzen-Großdubrau-Weißwasser/O.L.-(Żary-Zielona Góra, Rzeczpospolita Polska),**
- **Bischofswerda-Neukirch/Lausitz-Sohland a. d. Spree-Ebersbach-Neugersdorf-Zittau,**
- **Görlitz-Rothenburg/O.L.-(Żary, Rzeczpospolita Polska),**
- **(Großenhain)-Königsbrück-Kamenz-Bautzen-Schirgiswalde-Kirschau-Sohland a. d. Spree,**
- **Hoyerswerda-Weißwasser/O.L.,**
- **(Pirna)-Radeberg-Großröhrsdorf-Pulsnitz-Kamenz,**
- **(Sebnitz)-(Neustadt i. Sa.)-Bischofswerda-Kamenz-Bernsdorf-(Senftenberg),**
- **(Senftenberg)-Hoyerswerda-Niesky,**
- **Weißenberg-Löbau-Ebersbach-Neugersdorf-(Česka Lipa, Republika Czeska).**

2 Rozwój regionalny

2.1 Obszary o szczególnej potrzebie działania

Tereny poeksploatacyjne górnictwa węgla brunatnego

Z 2.1.1 W celu przezwyciężenia deficytów rozwojowych wynikających z uwarunkowań strukturalnych i historycznych oraz zwiększenia konkurencyjności „terenów poeksploatacyjnych górnictwa węgla brunatnego” na poziomie ponadregionalnym należy podjąć wspólnie z krajem związkowym Brandenburgia różnego rodzaju działania ukierunkowane na rozwój struktury branżowej i struktury wielkościowej przedsiębiorstw w sferze produkcji, turystyki oraz przemysłu oraz wzmocnienie całego regionu jako ośrodka naukowo-badawczego. W tym celu należy:

- wspierać tworzenie warunków przestrzennych i infrastrukturalnych pozwalających na restrukturyzację lokalizacji produkcyjnych i przemysłowych przemysłu węgla brunatnego we wszystkich gminach oraz promujących rozwój nowych lokalizacji produkcyjnych i przemysłowych jako ośrodki gospodarcze, zlokalizowane głównie w miejscowościach centralnych i gminach o funkcji specjalnej „Produkcja”,
- w ramach uzgodnionego między jednostkami samorządu terytorialnego planowania kierunkowego stworzyć warunki przestrzenne i infrastrukturalne do powstawania przedsiębiorstw i usługodawców z branży turystycznej lub rekreacyjnej na Pojezierzu Łużyckim i nad jeziorem Berzdorfer See poprzez dostosowaną do zapotrzebowania ofertę, w szczególności w miastach Hoyerswerda i Görlitz, gminach o funkcji specjalnej „Turystyka” oraz w wyznaczonych obszarach priorytetowych z funkcją „Rekreacja”.
- wspierać i działać na rzecz utrzymania i rozbudowy, zgodnie z wymogami w ramach dalszego rozwoju, obiektów infrastruktury technicznej i społecznej w osiedlach nieobjętych działaniem górnictwa odkrywkowego węgla brunatnego,
- w celu zapewnienia wykwalifikowanych pracowników wzmocnić szkolnictwo zawodowe oraz wesprzeć Wyższą Szkołę Zittau/Görlitz, Wyższą Szkołę Zawodową Rothenburg/O.L., Akademię zawodową w Bautzen oraz regionalne instytuty badawcze jako instytucje o znaczeniu ogólnoregionalnym w sferze zapewnienia pracowników oraz jako ośrodki innowacyjności,
- wspierać współpracę instytucji naukowych i badawczych z gospodarką oraz powstawanie nowych instytutów badawczych w myśl zasady 6.3.11 Krajowego planu rozwoju Saksonii (LEP) 2013,
- poprawić dostępność miejscowości centralnych, centrum nadrzędnego Drezno oraz regionów metropolitalnych Berlin-Brandenburg i Środkowe Niemcy z wysokiej jakości infrastrukturą komunikacyjną.

Z 2.1.2 Dzięki rekultywacji powierzchni należy stworzyć warunki przestrzenne dla dostosowanej do potrzeb rewitalizacji dawnych ośrodków wydobywania węgla brunatnego oraz elektrowni węgla brunatnego. Przy planowaniu rekultywacji należy przyjąć następujące rodzaje dalszego użytkowania:

Obszary przemysłowe i/lub produkcyjne:

- elektrownia Hagenwerder oraz
- dawne odkrywki kopalni Reichwalde (Schadendorf) i
- elektrownia Boxberg.

Czas wolny i wypoczynek, turystyka:

- elektrownia przemysłowa / fabryka brykietów Knappenrode („Fabryka Energii Knappenrode”),
- kopalnia odkrywkowa Berzdorf.

Z 2.1.3 Niepotrzebne już obiekty komunikacyjne przemysłu węgla brunatnego, jak drogi zakładowe i koleje kopalniane należy w razie potrzeby bezzwłocznie przystosować do nowego wykorzystania komunikacyjnego w charakterze dróg lub szlaków turystycznych (rowerowych) wzgl. innego wykorzystania turystycznego. Potrzeby należy uzgodnić na szczeblu międzygminnym. W razie braku zapotrzebowania, obiekty te należy rozebrać i uwzględnić w kolejnych planach użytkowania w danej okolicy.

2.2 Współpraca transgraniczna

Z 2.2.1 W celu zapewnienia rozwoju terenów przygranicznych regionu Górne Łużyce-Dolny Śląsk należy we współpracy z właściwymi organami i podmiotami wykonawczymi Republiki Czeskiej i Rzeczypospolitej Polskiej dążyć do tego, aby:

- transgraniczne osie połączeń i rozwoju o znaczeniu ponadregionalnym (Drezno)–Bautzen–Görlitz–(Wrocław), (Cottbus)–Hoyerswerda–Bautzen–Löbau–Zittau–(Liberec) oraz (Cottbus)–Weißwasser/O.L.–Niesky–Görlitz–Zittau–(Liberec) zostały rozbudowane, jako wydajne szlaki komunikacyjne,
- poprawić wydajność (przepustowość) odcinków kolejowych dla ruchu towarowego przez przejścia graniczne Horka–(Węgliniec), Ebersbach/Sa.–(Rumburk) oraz Zittau–(Hrádek nad Nisou),
- poprawić dostępność poprzez rozbudowę wzgl. przywrócenie transgranicznej publicznej komunikacji pasażerskiej/komunikacji regionalnej, a zwłaszcza połączeń kolejowych (Drezno)–Görlitz–(Wrocław), Zittau–(Liberec), Görlitz–(Jelenia Góra) i Ebersbach/Sa.–(Varnsdorf)–Großschönau–Zittau oraz włączyć te połączenia do polskiej i czeskiej sieci połączeń dalekobieżnych we Wrocławiu i Libercu,
- poprawić połączenia komunikacyjne oraz dostępność terenów turystycznych Karkonoszy, Gór Izerskich i Gór Łużyckich przez Zittau,
- poprawić dostępność poprzez stworzenie dodatkowych połączeń drogowych i innych między Wolnym Państwem Saksonią, a Republiką Czeską i Rzeczypospolitą Polską,
- skoordynować i rozbudować transgraniczną sieć szlaków turystycznych nad Nysą Łużycką, na Pogórzu Górnołużyckim i w Górach Żytawskich,
- utrzymać dalszy rozwój związku miast „Mały trójkąt Bogatynia-Hradek nad Nisou-Zittau” poprzez włączenie w ten proces obszar zlokalizowany bezpośrednio wokół centrum pośredniego Zittau oraz rozbudowę transgranicznych powiązań centrum nadrzędnym Liberec po stronie czeskiej,
- stworzyć warunki ramowe lub uprościć transgraniczny dostęp ludności do instytucji i świadczeń w ramach infrastruktury społecznej,
- nadal rozwijać tematy: Kraina Domów Przystępowych oraz Geopark „Łuk Mużakowa” w ujęciu transgranicznym,
- nadal uzgadniać i rozwijać transgraniczną ochronę przyrody i krajobrazu obszarze Pustaci Mużakowskiej, w dolinie Nysy Łużyckiej, na Pogórzu Górnołużyckim i w Górach Żytawskich,
- kontynuować zgodną z potrzebami rozbudowę linii energetycznych umożliwiających wymianę energii energetycznej z partnerami z Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Czeskiej oraz
- udzielać z odpowiednim wyprzedzeniem informacji wykraczających poza przepisy prawa krajowego oraz koordynować działania w ramach transgranicznego nadzoru i ograniczenia skutków powodowanych przez działalność kopalni odkrywkowych węgla brunatnego i elektrowni jak i w ramach kolejnych projektów o znacznym potencjale generowania skutków środowiskowych o charakterze transgranicznym.

Wskazówka: Dalsze cele rozbudowy transgranicznych połączeń komunikacyjnych zawarto w rozdziale 4.

Uzasadnienie do punktu 2.2 Współpraca transgraniczna

Z 2.2.1

Ponad połowa granicy regionu planowania Górne Łużyce-Dolny Śląsk stanowi jednocześnie granicę państwową z Rzeczypospolitą Polską (długość granicy 123 km) wzgl. Republiką Czeską (długość granicy 97 km). Ponadto powiaty ziemskie Bautzen i Görlitz są członkami Euroregionu Neiße-Nisa-Nysa. Tym samym zachodzi w regionie zwiększona potrzeba współpracy z organami polskimi i czeskimi oraz innymi instytucjami, która wykracza poza unormowane prawnie uzgodnienia i zasady uczestnictwa.

Przy konkretyzacji ustaleń rozdziałów 2.1.2 i 2.1.3 LEP, podane w celu elementy planowania/działania oraz projekty obrazują dające się przewidzieć główne akcenty współpracy transgranicznej w czasie obowiązywania planu regionalnego. Priorytety opisane w Krajowym planie rozwoju Saksonii (LEP) 2013 nie są ponownie wymieniane (np. współpraca pomiędzy miastami i gminami przygranicznymi realizowana zgodnie z celem 2.1.3.5 Krajowego planu rozwoju Saksonii (LEP), ogólny obowiązek konsultacyjny wynikający z przepisów prawa europejskiego np. w odniesieniu do ochrony przeciwpowodziowej).

Wraz z takim wyznaczeniem głównych akcentów możliwe jest ustanowienie konkretnego odniesienia dla przedsięwzięć wymagających uzgodnień transgranicznych; wykorzystywane winno ono być również w przypadku programów pomocowych. Powyższe dotyczy w szczególności „Programu Współpracy INTERREG Polska – Saksonia 2014–2020” z 11 czerwca 2015 r. oraz „Programu Współpracy Wolny Kraj Związkowy Saksonia – Republika Czeska 2014–2020” z 11 czerwca 2015 r. Realizacja priorytetów w sferze planowania przestrzennego powiązana jest z licznymi warunkami brzegowymi, na które adresaci docelowi pop części nie mają wpływu. Dlatego przyjmuje się sformułowanie „cel nakreślony” (por. glosariusz pojęć specjalistycznych zagospodarowania przestrzennego, LEP 2013, str. 193).

Szczególny wymóg uzgodnień z partnerami polskimi i czeskimi zachodzi w przypadku dalszej rozbudowy transgranicznych osi połączeń i rozwoju, jaka musi nastąpić w ramach prognozowanego zwiększenia natężenia ruchu komunikacyjnego oraz w obliczu zakończenia procesu rozszerzenia UE. Najpilniejsze wymagania objaśniono w rozdziale 4 planu regionalnego.

Plany komunikacji miejscowej związków komunikacyjnych (ZVON, VVO) zawierają liczne oferty dla transgranicznej publicznej komunikacji pasażerskiej w Republice Czeskiej i Rzeczypospolitej Polskiej. W minionych latach zrealizowano liczne projekty transgraniczne (np. Neiße-Go, Luise, Lubahn, Śnieżka, INTER-REGIO-Rail, ELLA Regio). Ważną rolę odgrywała w tych projektach rozbudowa transgranicznej publicznej komunikacji pasażerskiej. Wyniki tych projektów udało się już częściowo zrealizować. W związku z tym, szczególnego znaczenia nabierze w przyszłości transgraniczne powiązanie niemieckich obszarów komunikacji miejscowej z takimi obszarami po stronie czeskiej i polskiej, obejmujące także poprawę powiązań komunikacyjnych obszarów turystycznych we wszystkich trzech krajach. W perspektywie należy stworzyć atrakcyjne turystycznie połączenie wschód-zachód (Karkonosze/Góry Łużyckie) między Niemcami, a Republiką Czeską z połączeniem z Polską. W kontekście połączeń osobowego szynowego ruchu lokalnego, z regionu nie można też wyłączać Worka Szluknowskiego. Uruchomienie w lipcu 2014 „Kolei Parku Narodowego”, jako kompleksowego połączenia szynowego między (Rumburg)–(Dolní Poustevna)–(Sebnitz)–(Bad Schandau)–(Schöna)–(Děčín) tworzy potencjał dla atrakcyjnego przedłużenia połączenia np. do Ebersbach/Sa. wzgl. w kierunku Seifhennersdorf–(Varnsdorf)–Zittau. Przesłanki ku temu istnieją już od czasu, gdy w roku 2010 rozpoczęto eksploatację odcinka (Liberec)–Zittau–Großschönau–Seifhennersdorf–(Varnsdorf)/(Rybníště). W aspekcie przedłużenia połączeń, oprócz innych wariantów w ramach projektu Związku Komunikacyjnego Górnej Łaby (VVO) realizowanego z krajem usteckim „ELLA Regio – transgraniczny osobowy szynowy ruch lokalny/publiczna komunikacja pasażerska”, zaproponowano także budowę nowego odcinka linii między (Rumburk), a Seifhennersdorfem. Wyniki projektu ELLA Regio wymagają, zatem dalszego uzgodnienia między saksońskimi i czeskimi związkami komunikacyjnymi wzgl. innymi organami. W przypadku ewentualnego preferowania budowy nowego odcinka linii (patrz wyżej) warunki przestrzenne mogą być zabezpieczone również przy pomocy instrumentów zagospodarowania przestrzennego (wyznaczenie, jako trasy priorytetowej lub zastrzeżonej).

W związku z poprawą połączeń komunikacyjnych terenów turystycznych Karkonoszy, Gór Izerskich i Łużyckich przez miasto Zittau szczególne znaczenie ma tzw. „Droga Sudecka”. Droga Sudecka stanowi przy tym jednocześnie dolnośląski odcinek planowanej, międzynarodowej, turystycznej trasy samochodowej Via Montana, przebiegającej łańcuchem górskim Sudetów i Karpat. Droga Sudecka powinna być poprzez system wielu dróg łącznikowych połączona z odpowiednimi drogami po stronie niemieckiej. W wyniku tego na obszarze Sudetów winien powstać system dróg do użytku turystycznego, ułatwiający turystom przejeżdżność całego łańcucha górskiego Sudetów. Realizacja tego przedsięwzięcia wymaga transgranicznej współpracy także w dziedzinie planowania przestrzennego. Droga taka, planowana na terytorium Polski, jako połączenie turystyczne, kończy się w miejscowości Sieniawka. Droga ta, kontynuowana od Zittau przez Rumburk do Sebnitz może przyczynić się do zwiększenia dostępu do Gór Żytawskich oraz Szwajcarii Saksońskiej, a tym samym do stworzenia sieci połączeń na tych obszarach, odznaczających się dużym potencjałem turystycznym. Zgodnie z zasadami der zagospodarowania przestrzennego kraju usteckiego (weszyły w życie dnia 20.10.2011) przewiduje się rozbudowę połączeń drogowych, istotnych dla tych funkcji łącznikowych (np. delimitacja korytarza dla rozbudowy odcinków częściowych drogi „II/266 Seifhennersdorf–Rumburk–Śluknov–Lobendava–Neustadt i. S.–Drezno”). Ponadto, po całkowitym zrealizowaniu drogi B 178 (nowość) istnieje też możliwość korzystnego połączenia z autostradą federalną A 4. Z drugiej strony obszar turystyczny Karkonoszy osiągalny jest także za pośrednictwem autostrady A 4 (np. droga krajową 30 Zgorzelec–Lubań–Jelenia Góra). Wraz z ukończeniem budowy autostrady między przejściem granicznym Ludwigsdorf/Jędrzychowice, a Krzyżową pojawiły się dalsze możliwości poprawy także dla włączenia miasta Görlitz do trasy Via Montana.

Wraz z przystąpieniem Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Czeskiej do Traktatu z Schengen pod koniec 2007 roku dawne przejścia graniczne straciły swoją pierwotną funkcję. Od tej chwili rodzaje ruchu (ruch pasażerski czy towarowy, komunikacja rowerowa czy piesza) definiowane są przez odpowiednie przepisy, które ustalają klasy i kategorie połączeń drogowych. O wykorzystaniu dróg decyduje nadal stan infrastruktury (np. dopuszczalna nośność konstrukcji mostów (por. Ministerstwo Infrastruktury [wyd.]: Mapa inwestycji na pograniczu z Polską wzdłuż granicy niemiecko-polskiej, http://www.bbsr.bund.de/BBSR/DE/Raumentwicklung/RaumentwicklungEuropa/InternationaleZusammenarbeit/Polen/02_DatenKartenGrafiken.html?nn=413802, data ostatniego dostępu: 31 maja 2018 r.). Z tego względu należałoby używać w miejsce pojęcia „przejście graniczne” raczej sformułowania „transgraniczna infrastruktura komunikacyjna”.

W celu poprawy ruchu transgranicznego oraz powiązania z sobą sieci dróg opracowano równolegle do istniejącej infrastruktury transgranicznej koncepcję utworzenia kolejnych przejść drogowych. Cel ten polega na tym, aby przy uwzględnieniu istniejących struktur osadniczych oraz przejść historycznych utworzyć mniej więcej, co 10 km jedno połączenie transgraniczne. Podstawę ku temu stanowi „Koncepcja dodatkowych połączeń drogowych między Wolnym Krajem Saksonia, a Republiką Czeską” z lutego 2004. Zgodnie z tą koncepcją, w perspektywie krótko lub średnioterminowej przewidywano otwarcie licznych przejść drogowych. Dotychczas nie zrealizowano następujących, wymienionych w koncepcji przejść: Steinigt-Warnsdorf–Lobendava–Severnitz, Oppach–Śluknov–Fukov, Seifhennersdorf/ulica Warnsdorfer Straße–Varnsdorf (Pohranicní stráž), Hartau–Hrádek nad Nisou. W roku 2015 Krajowy Urząd ds. Komunikacji i Budowy Dróg (LASuV) rozpoczął na zlecenie Saksońskiego Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Komunikacji (SMWA) dalsze prace nad aktualizacją koncepcji. Regionalny związek planowania (RPV) dotychczas nie otrzymał wyników tych prac. Opracowanie podobnej koncepcji przewidywano pierwotnie również w odniesieniu do połączeń drogowych pomiędzy Wolnym Krajem Związkowym Saksonia i Rzeczypospolitą Polską. Nie opublikowano jednakże żadnych wyników tych prac. Istnieje natomiast nieformalna koncepcja Euroregionu Neiße-Nisa-Nysa w sprawie „Przejść granicznych w Euroregionie Neiße-Nisa-Nysa”, obejmująca m.in. przejścia graniczne, jakie winny być zrealizowane między D/PL (wraz z przejściami do użytku turystycznego). W „Programie współpracy INTERREG Polska – Saksonia 2014–2020” z dnia 11 czerwca 2015 akcentuje się w tej sprawie, jak następuje: „Wyzwaniem jest likwidacja bariery komunikacyjnej, jaka jest rzeka graniczna: Przede wszystkim przez tworzenie nowych połączeń komunikacyjnych między polską i niemiecką częścią obszaru wsparcia. Oznacza to jednak konieczność większych nakładów finansowych na ten cel oraz uzgodnień dwustronnych na szczeblu rządowym. Przedsięwzięcia, związane z budową lub modernizacją infrastruktury komunikacyjnej, cieszyły się dotychczas dużym zainteresowaniem wnioskodawców. W latach 2014–2020 potrzeba likwidacji tej bariery komunikacyjnej jest nadal duża.” Jako istotną przesłankę dla budowy mostów granicznych wskazuje się w w/w programie poprawę jakości połączeń drogowych do przejść granicznych. Dopiero w ten sposób korzystanie z mostów granicznych przez ludność i podmioty gospodarcze może się zwiększyć.

Do celów (wyłącznie) turystycznych pozostaje obecnie w regionie dwadzieścia przejść z Republiką Czeską i osiem przejść z Rzeczypospolitą Polską. W celu otwarcia dalszych potencjałów turystycznych konieczna jest, uzgodniona między danymi partnerami, budowa nowych i rozbudowa istniejących przejść dla ruchu turystycznego. Przejścia te winny służyć przede

wszystkim poprawie osiągalności obiektów turystycznie interesujących oraz możliwości dalszego poprowadzenia transgranicznych szlaków turystycznych. Jako wymagające rozbudowy przejścia między Niemcami, a Republiką Czeską wchodzi tu w grę w szczególności przejście, wymienione w „Koncepcji dodatkowych połączeń drogowych między Wolnym Państwem Saksonia, a Republiką Czeską” z lutego 2004, które przede wszystkim ze względu na zagadnienia związane z ochroną przyrody są, jako połączenia drogowe nieprzydatne. Konceptcja Euroregionu Neiße-Nisa-Nysa w sprawie „Przejść granicznych w Euroregionie Neiße-Nisa-Nysa” zawiera też opinie na temat dalszego rozwoju przejść turystycznych przez Nysę Łużycką. Wszystkie, istniejące i planowane przejścia turystyczne, jak również kolejne propozycje przedstawiono na mapie „Czas wolny, wypoczynek i turystyka”.

Zgodnie z celem 2.1.3.5 LEP w miastach i gminach granicznych należy dążyć do tego, aby wypracowywane i realizowane były transgraniczne koncepcje rozwoju miast i wsi oraz nadal intensyfikowana była współpraca w dziedzinie zapewnienia potrzeb bytowych, ochrony środowiska, turystyki i infrastruktury technicznej. Wykaz gmin przygranicznych objętych wsparciem w ramach tego celu zamieszczono w Krajowym planie rozwoju Saksonii (LEP) 2013 w uzasadnieniu celu 2.1.3.5. Opracowana w latach 1999–2001 dla obszaru trójstyk granic Regionalna Konceptcja Rozwoju i Działania (REK) „Mały trójkąt Bogatynia-Hradek nad Nisou-Zittau” stanowi już od wielu lat podstawę roboczą dla praktykowanej współpracy trzech miast, a na celu ma rozwinięcie warunków i możliwości transgranicznego związku miast, jako trwałego instrumentu organizacyjno-realizacyjnego stosunków współpracy na szczeblu komunalnym (gminnym). Opracowane na podstawie REK, istotne projekty kluczowe planowania regionalnego (np. wspólny plan rozwoju związku miast „Mały trójkąt Bogatynia-Hradek nad Nisou-Zittau”, trójstronny, transgraniczny związek obszaru gospodarczego, zrównoważone zarządzanie terenami osadniczymi/strategia urbanistyczna w związku miast „Mały trójkąt Bogatynia-Hradek nad Nisou-Zittau”) winny przyczyniać się do dalszego rozwoju współpracy transgranicznej. W ten sposób wspólny plan rozwoju związku miast „Mały trójkąt Bogatynia-Hradek nad Nisou-Zittau” zapewnia harmonijny rozwój infrastrukturalny i tworzy warunki dla specjalizacji miast w ramach ich długotrwałego rozwoju. Aby zwiększyć efektywność związku miast w zakresie rozwoju regionalnego, z punktu widzenia planowania regionalnego niezbędne jest dokonanie na dużej powierzchni rozszerzenia obszaru objętego projektem. Dlatego cele sformułowane za pomocą istniejących wyników koncepcji REK, oprócz uwzględnienia włączonej tym czasem w obszar miasta Zittau gminy Hirschfelde, winny obejmować także całość obszarów ściśle związanych centrum pośredniego – Zittau, zgodnie z mapą miejsc/miejscowości centralnych i obszarów ściśle związanych niniejszego planu regionalnego. Akurat w przypadku w/w projektów kluczowych nasuwa się po stronie saksońskiej uwzględnienie obszaru ściśle związanego miasta Zittau. Ponadto w ramach współpracy transgranicznej na obszarze trójstyk znaczenie zyskuje silniejsze wykorzystanie potencjałów centrum nadrzędnego jakim jest po stronie czeskiej miasto Liberec. Miasto Liberec z dobrą dostępnością komunikacyjną, liczące ok. 103 000 mieszkańców (stan na 31 grudnia 2015 r., źródło: Cross-border friendship Database unter <http://apl.czso.cz/cbfd/startCBFD.htm>, data ostatniego dostępu: 31 maja 2018 r.) posiada dobre połączenia komunikacyjne z obszarem wokół miasta Zittau, a wiele placówek (np. Uniwersytet) o charakterze nadrzędnym oraz podmiotów (np. administracja i usługodawcy) zapewnia szeroką ofertę usług dla ludności i gospodarki, co pozwala na stworzenie transgranicznego obszaru powiązań. W przypadku centrum pośredniego Zittau powstaje ponadto możliwość rozbudowania kontaktów z sąsiadującymi gminami czeskimi w ramach istniejącej już sieci powiązań.

Częścią „Saksońsko-czeskiego studium pogranicza” (Bergfeld, Annedore [Hrsg.] [2013]: Sächsisch-Tschechische Grenzraumstudie Leipzig, Leibniz-Institut für Länderkunde = Forum ifl, Heft 22) wykonanego w 2013 roku na zlecenie Saksońskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (SMI) oraz Ministerstwa Rozwoju Republiki Czeskiej jest m. in. cel „Wzmocnienie spójności wewnętrznej na pograniczu saksońsko-czeskim poprzez łączenie sił i tworzenie sieci powiązań infrastrukturalnych. Działania w tym obszarze obejmują „Przezwycięzenie skutków zmian demograficznych i zachowanie infrastruktury społecznej (zapewnienie potrzeb bytowych)”. W wyniku odjętych działań należy stworzyć możliwość korzystania przez ludność pogranicza z ofert w taki sposób, aby w kwestii zapewnienia potrzeb bytowych granice państw były niezależnie od miejsca zamieszkania praktycznie niezauważalne. „Miejscowości centralne na terenie przygranicznym charakteryzują się obecnie różnymi potencjałami w zakresie zapewnienia potrzeb bytowych i możliwości rozwoju wykraczającymi poza granice państw. Już dziś widoczne są powiązania w sferze zapewnienia potrzeb bytowych głównie pomiędzy centrami pośrednimi i nadrzędnymi. W obszarze zapewnienia potrzeb bytowych coraz silniej uwidaczniają się ponadto trudności w pogodzeniu wykorzystania możliwości ekonomicznych i technicznych instytucji świadczących usługi społeczne i zabezpieczenia potrzeb bytowych każdego obywatela. W związku z powyższym oraz w powiązaniu ze zmniejszającą się liczną ludnością i starzeniem się społeczeństwa priorytetowe wydają się być koncepcje ukierunkowane na wykorzystanie potencjałów w zakresie zaspokajania potrzeb społecznych w regionie przygranicznym, co pozwoli na stworzenie odpowiednio dostępnych ofert zaspokojenia podstawowych potrzeb społecznych. ... Należy przy tym pamiętać, że transgraniczne spojrzenie na funkcjonalność w zakresie zaspokajania potrzeb społecznych np. w sferze opieki medycznej, edukacji czy usług społecznych jest obecnie ograniczone i wymaga stworzenia odpowiednich warunków ramowych, które w części muszą zostać uregulowane w ramach umów międzypaństwowych.” (Studium graniczne [Sächsisch-tschechische Grenzraumstudie], s. 61). W sferze transgranicznej funkcjonalności w zakresie zaspokajania potrzeb społecznych na pograniczu saksońsko-czeskim należy w regionie planowania wziąć pod uwagę przede wszystkim miasto Bautzen jako centrum nadrzędne w ramach związku miast (OZSV), centrum pośrednie Zittau, centrum podstawowe Związek miast i gmin „Oberland” (Schirgiswalde-Kirschau, Neukirch/Lausitz, Sohland a. d. Spree, Wilthen) oraz centra podstawowe Ebersbach-Neugersdorf i Großschönau.

Studium pogranicza dla pogranicza saksońsko-dolnośląskiego powstaje od roku 2017 w projekcie „Smart Integration” realizowanym w ramach programu Interreg. Nie uprzedzając szczegółowych wyników studium można stwierdzić, że w wyniku stworzenia transgranicznej funkcjonalności pozwalającej na zaspokajanie potrzeb społecznych korzyści ze względu na swoje położenie w tej części obszaru przygranicznego i ofertę odnieść mogą miasto Görlitz jako część związku miast OZSV, centra pośrednie Niesky, Weißwasser/O.L. i Zittau oraz, w przypadku poprawy dostępności komunikacyjnej (por. cel 4.1.1 planu regionalnego) centrum podstawowe Rothenburg/O.L.

Kraina Domów Przysłupowych jest cechą wywierającą piętno na krajobrazie kulturowym regionu Górne Łużyce-Dolny Śląsk, jak również na części powiatu ziemskiego Szwajcaria Saksońska, kraju usteckiego, kraju libereckiego i województwa dolnośląskiego. Utrzymanie i rozwój takiego krajobrazu kulturowego możliwe są tylko w ramach koncepcji w formule transgranicznej. Istotną podstawę dla tego stanowi „Trójstronna Regionalna Konceptcja Rozwoju i Działania (REK) Kraina Domów Przysłupowych Niemcy-Polska-Czechy”. Konceptcja REK została przyjęta 17 października 2007 r. Częścią dokumentu jest 10-punktowy program wyznaczający priorytety na do roku 2013. Do istotnych w kontekście planowania regionalnego i godnych dalszego wsparcia priorytetów w ramach wspomnianego 10-punktowego programu zaliczyć można utrzymanie domów zgodnie z wymogami ochrony zabytków oraz troska o ich otoczenie (ochrona planistyczna obszarów na periferiach miejscowości), rozwój oferty turystycznej (marka turystyczna) oraz innowacyjne wykorzystanie (zmiana użytkowania) do-

mów przysługujących. Tak ukierunkowane akcenty transgraniczne mogą przyczynić się do realizacji celów i założeń planu regionalnego dotyczących ochrony krajobrazu kulturowego (por. rozdział 5.2 planu regionalnego), jak też do realizacji celów i założeń planu krajowego w zakresie turystyki i wypoczynku (Z 2.3.3.2, G 2.3.3.4, G 2.3.3.7) oraz rozwoju miast i wsi (G 2.2.2.2, G 2.2.2.5, Z 2.2.2.6). W Programie Współpracy INTERREG Polska-Saksonia 2014-2020 Kraina domów przysługujących wymieniona została jako przykład działania w priorytecie inwestycyjnym 6 (C) „Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego” w podpunkcie: Działania na rzecz zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego. Również z tego powodu pożądane jest przeprowadzenie ewaluacji koncepcji REK oraz ewentualna aktualizacja priorytetów w zakresie zachowania i rozwoju tych elementów dziedzictwa kulturowego.

Łuk Mużakowa jest najbardziej znaczącą, spiętrzoną moreną czołową na obszarze zlodowaceń północnoeuropejskich, rozciąga się on zarówno na terytorium Saksonii, jak i Brandenburgii i Polski. W ramach jedyne go istniejącego dotychczas w Niemczech transgranicznego geoparku należy wykorzystać przede wszystkim walory geologiczne i geomorfologiczne tego terenu np. w sferze wypoczynku codziennego, turystyki i edukacji ekologicznej. Geopark nie jest kategorią obszaru chronionego, ale dzięki swojemu dziedzictwu geologicznemu winien przede wszystkim służyć także miejscowemu i regionalnemu rozwojowi gospodarczemu oraz podkreśleniu znaczenia lokalnego krajobrazu. Po uzyskaniu 17 listopada 2014 r. certyfikatu „UNESCO Global Geopark Łuk Mużakowa” park stał się jednym z sześciu niemieckich i 120 ogólnosiątkowych geoparków poświęconych ochronie i zachowaniu dziedzictwa geologicznego i przemysłowego regionu oraz troszczących się o rozwój krajobrazu kulturowego tego obszaru.

Starania strony saksońskiej w dziedzinie ochrony przyrody i krajobrazu w obszarze Pustaci Mużakowskiej, zalewisku Nysy, w Górach Żytawskich i Pogórzu Górnołużyckim nie mogą być w pełnym zakresie skuteczne, jeżeli nie są one czynione we współpracy ze stroną polską i czeską. Obszar Pustaci Mużakowskiej graniczy na północy z krajem związkowym Brandenburgia, a na wschodzie z Rzeczpospolitą Polską. Pod względem przyrodniczym obszar ten rozciąga się jednakże poza wyznaczone w ten sposób granice i tworzy wraz z lasami położonych w Polsce borów dolnośląskich łańcuch sieci biotopów o oddziaływaniu transgranicznym (np. jako korytarze wędrówek łosi i wilków). W przypadku dużych obszarów wzdłuż Nysy Łużyckiej wprost nasuwa się transgranicznie uzgodniony sposób postępowania, już choćby z tego powodu, że teren po obu stronach granicy w dużym stopniu wchodzi w skład Europejskiego Systemu Obszarów Chronionych Natura 2000. Z parkiem przyrody Gór Żytawskich, który wchodzi w jego skład, jak park krajobrazowy „Góry Łużyckie”, związana jest również współpraca transgraniczna w zakresie ochrony krajobrazu i rozwoju turystyki z graniczącymi od południa gminami po stronie czeskiej. Na południu park przyrody „Góry Łużyckie” graniczy z należącym do tego samego obszaru przyrodniczego, czeskim parkiem krajobrazowym „Pogórze Łużyckie” („Lužické hory”). Powiązania transgraniczne ocenione są w planie pielęgnacji i rozwoju Gór Łużyckich 2011, jako jeszcze niewystarczające. Dlatego w planie tym, jako główny akcent tematycznych rozwoju regionalnego wskazuje się wspieranie współpracy, przede wszystkim z partnerami czesкими. Również Pogórze Górnołużyckie rozciąga się pod względem przyrodniczym nie tylko na obszarze sąsiedniego regionu Górna część doliny Łaby/Wschodnie Rudawy (por. Krajowy plan rozwoju Saksonii [LEP] 2013, mapa 6), lecz także dalej na południe po stronie czeskiej i tworzy tym samym potencjał wyjściowy do współpracy transgranicznej nie tylko w zakresie turystyki, lecz również w sferze ochrony przyrody i krajobrazu. W roku 2015 na zlecenie Związku Turystyki Oberlausitz-Niederschlesien e. V. oraz we współpracy ze Wspólnotą Turystyczną TGG Oberlausitzer Bergland i działającym na terenie Worka Szluknowskiego związkiem gmin „Mikroregion Sever” opracowano „Transgraniczną koncepcję rozwoju turystyki w regionie Pogórze Górnołużyckie/Mikroregion Sever (D/CZ)”. Założone w 1993 roku Centrum ochrony przyrody „Oberlausitzer Bergland” e. V. rozpoczęło współpracę transgraniczną z partnerami w Republice Czeskiej już w 2000 roku w ramach realizacji projektu turystycznego „Radfahren in der Grenzregion” [Rowerem po Pograniczu]. W tym okresie centrum nawiązało liczne kontakty partnerskie z podmiotami czesкими i zrealizowało wiele projektów transgranicznych w zakresie ochrony środowiska. W związku z powyższym można jednoznacznie stwierdzić, że centrum jest jednym z głównych podmiotów realizujących w regionie objętym planem projekty w ramach niemiecko-czeskiej współpracy w sferze ochrony przyrody i krajobrazu oraz edukacji ekologicznej.

Oprócz wieloprzestrzennej, międzynarodowej wymiany energii, ze względu na położenie regionu możliwe są różne warianty wymiany energii na małej przestrzeni. Zalicza się do nich w szczególności transgraniczne zaopatrzenie w energię w przypadku braku własnych możliwości. Na przykład, przy pomocy obecnych zdolności wytwórczych czeskiego dostawcy energii, firmy Severočeská energetika, a. s. (SČE), nie jest zapewnione niezawodne zaopatrzenie w energię Worka Szluknowskiego. W ramach Pierwszej ogólnej aktualizacji planu regionalnego przeprowadzonej przez organy administracji kraju Usti regionalny związek planowania (RPV) otrzymał już propozycję dotyczące przebiegu linii energetycznej 110-kV uzgodnionej z obydwojema operatorami regionalnymi (SČE und ENSO Netz GmbH). Korytarz trasy został ustalony i przedstawiony na rysunkach jako trasa zastrzeżona dla linii wysokiego napięcia (por. też rozdział 6.4 w połączeniu z mapą „Wykorzystanie obszarów”). Obecnie realizowane są w Republice Czeskiej prace związane z planowaniem projektu. Zgodnie z faworyzowanym wariantem projektu przewidziano budowę nowej linii 110-kV z okolic Česká Lípa do Varnsdorf. W przypadku przyjęcia rozwiązania proponowanego w tym wariantcie zapisy w planie regionalnym należy uznać za zbędne.

Dalsze potrzeby rozbudowy mogą pojawić się w przypadku istniejącej linii 110 kV Dittelsdorf-Türchau (Turoszów) oraz nowych połączeń między Görlitz-Zgorzelcem, a Zittau-Hrádek nad Nisou. Według obecnego stanu wiedzy, nie zachodzi tu, jednak konieczność wyznaczenia porządku przestrzennego w znaczeniu trasy priorytetowej lub zastrzeżonej. Dlatego, posługując się celem 2.2.1, należy przede wszystkim wyjaśnić, że zgodna z potrzebami rozbudowa transgranicznego systemu zaopatrzenia w energię leży w interesie regionalnym i powinna ona być uzgodniona ponad granicami państw. Oprócz zaopatrzenia w energię, dotyczy to również zaopatrzenia w gaz ziemny, przesyłany za pośrednictwem sieci.

W przypadku przedsięwzięć oddziaływających na środowisko ze (znacznym) skutkiem transgranicznym istnieje wymóg włączenia w aspekcie transgranicznym w przedsięwzięcie władz i opinii publicznej w sposób odpowiadający obowiązującym w danym kraju przepisom prawa krajowego. Przepisy prawa krajowego różnych krajów nie są w stosunku do siebie w prosty sposób kompatybilne, co prowadzi niekiedy do problemów z ich zastosowaniem. W stosunkach ze stroną polską obowiązuje obecnie „Umowa między rządem Rzeczypospolitej Polskiej i rządem Republiki Federalna Niemiec o realizacji Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym z dnia 25 lutego 1991 r.” podpisana dnia 11 kwietnia 2006 r., która weszła do prawa federalnego na mocy Ustawy o porozumieniu w sprawie polsko-niemieckich ocen wpływu na środowisko z dnia 13 kwietnia 2007 (niem. Federalny Dz.U. z 2007 II s. 596). Od kilku lat stosuje się nowelizację wymienionego porozumienia, w której obok uwzględnienia procedur wykonawczych dotyczących istniejących przepisów w sprawie oceny wpływu projektów na środowisko znalazły się również przepisy dotyczące strategicznych ocen wpływu na środowisko działań zawartych w planach i programach. Ze względu na istotne znaczenie porozumienia jako podstawy do bezpiecznego stosowania obowiązujących zapisów dyrektyw UE oraz przepisów prawa konieczne jest zakończenie w najbliższym czasie prac nad nowelizacją w aspekcie planowania przestrzennego. Powyższy postulat dotyczy również odpowiedniego porozumienia

ze stroną czeską. Obok wspomnianych kwestii zasadniczych uznaje się za konieczne przekazywanie nie tylko wyłącznie w ramach procedury formalnej informacji o planowanych projektach oraz planach i programach w kontekście współpracy partnerskiej, lecz również przeprowadzanie z odpowiednim wyprzedzeniem nieformalnych konsultacji z potencjalnie narażonymi jednostkami samorządu terytorialnego. W ten sposób znacznie zwiększy się przejrzystość działań, co wychodzi na przeciw oczekiwaniom przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego. W aspekcie merytorycznym chodzi tutaj w szczególności o transgraniczne skutki oddziaływania kopalni węgla brunatnego (spadek poziomu wód podziemnych) oraz powiązanych z nimi elektrowni (oddziaływania emisyjne), co przedstawiono na poniższym przykładzie.

Według obecnego stanu wiedzy, w kopalni odkrywkowej węgla brunatnego Turów koło Turoszów po stronie polskiej wydobycie węgla brunatnego prowadzone będzie jeszcze mniej więcej do roku 2040. Wskutek uwarunkowanego eksploatacją kopalni wyczerpywania wód podziemnych jej eksploatacja doprowadziła też do osiadania terenu na obszarze miasta Zittau. Oddziaływania wyczerpywania wód podziemnych na obszar Niemiec zmniejszyły się przy tym już od końca lat 90-tych. Pochodzące z elektrowni lub kopalni odkrywkowej węgla brunatnego Turów emisje prowadzą na terytorium Niemiec do obciążenia imisjami (zwłaszcza w dzielnicach Hirschfelde oraz Drausendorf miasta Zittau). Wraz z decyzją o środowiskowych warunkach realizacji przedsięwzięcia „Odtworzenie zdolności produkcyjnej przedsiębiorstwa PGE Elektrownia Turów A.G., poprzez budowę bloku energetycznego o mocy ok. 460 MW zamiast unieruchamianych bloków energetycznych nr 8, 9, 10” z dnia 18.10.2013 strona polska stwierdziła, że skutki budowy nowego bloku energetycznego przy jednoczesnym unieruchomieniu trzech starych bloków i modernizacji pozostałych sześciu doprowadzą w sumie do zmniejszenia emisji hałasu po stronie niemieckiej. Jeżeli stwierdzone zostanie, że imisje prowadzą do szkodliwych ingerencji w środowisko w rozumieniu § 3 federalnej ustawy o ochronie przed imisjami (BImSchG), należy w ramach współpracy między właściwymi ku temu organami, podjąć badania nad zapobieganiem i ewentualnie określić niezbędne działania.

2.3 Współpraca regionalna oraz pomiędzy samorządami

Mapa: Na mapie „Obszary ze szczególnymi wyzwaniami w odniesieniu do dalszego rozwoju” przedstawiono w oparciu o zasadę 1.1.3 Regionalnego planu rozwoju Saksonii (LEP) 2013 zróżnicowane potencjały rozwoju i potrzeby adaptacyjne danych obszarów regionu.

G 2.3.1 Należy pogłębić i rozszerzyć dobrowolną współpracę regionalną oraz współpracę pomiędzy samorządami. W tym celu należy wspierać całościowe i wychodzące poza poziom lokalny strategie, plany i koncepcje projektów jak i formy współpracy ukierunkowane na łączenie kompetencji.

G 2.3.2 Współpraca regionalna powinna przyczyniać się do wzmocnienia gospodarki regionu objętego planowaniem oraz poszczególnych podregionów.

G. 2.3.3 Współpraca regionalna w obszarze miejsko-podmiejskim Drezno (region rekreacyjny Drezno) powinna przyczyniać się do poprawy realizacji zadań komunalnych w aspekcie transgranicznym oraz wzmocnienia (regionu rekreacyjnego Drezno) wraz z jego potencjałami w sferze pracy, mieszkalnictwa i rekreacji.

W działaniach na rzecz rozwoju oferty wypoczynku dziennego oraz spędzania wolnego czasu w obszarze miejsko-podmiejskim Drezno uwzględnić należy wymogi zawarte w uzasadnieniu.

Z 2.3.4 Działania na rzecz rozwoju terenów pod budownictwo mieszkaniowe w „Regionie Drezno” należy realizować w oparciu o prognozy potrzeb uzgodnione na poziomie regionalnym.

Z 2.3.5 Wyznaczanie w planach kierunkowych nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe ze szczególnym uwzględnieniem wymogów lokalizacyjnych („mieszkania nad jeziorem”) na Pojezierzu Łużyckim i nad jeziorem Berzdorfer See należy oprzeć na jednolitych kryteriach stosowanych w ramach koncepcji miejsko-podmiejskich w odniesieniu do obszarów podmiejskich miejscowości centralnych Hoyerswerda, Görlitz i Weißwasser/O.L.

G 2.3.6 Dalszy rozwój krajobrazu domów przystupowych należy wesprzeć działaniami w ramach ewaluacji oraz ewentualnej aktualizacji „Trójstronnej koncepcji działań i rozwoju regionalnego Krainy domów przystupowych Niemcy-Polska-Czechy”.

G 2.3.7 Procesy migracyjne i integracyjne powinny przyczynić się w ramach regionalnych projektów i sieci współpracy na obszarach wiejskich regionu do zachowania infrastruktury zabezpieczającej potrzeby bytowe, rewitalizacji centrów miast i wsi oraz wzmocnienia bezpieczeństwa w zakresie zasobów wykwalifikowanej siły roboczej.

3 Rozwój przestrzeni osiedleńczej i gospodarki

3.1 Osadnictwo

- Z 3.1.1** Niewykorzystywane już do działalności operacyjnej tereny i budynki kolejowe na obszarach osadniczych winny zostać zintegrowane z przestrzenią urbanistyczną lub włączone do terenów zielonych w danej miejscowości. Jeżeli udokumentowany jest brak zapotrzebowania na dalsze użytkowanie komunikacyjne lub produkcyjno-przemysłowe o szczególnych wymaganiach lokalizacyjnych, niepotrzebne już tereny kolejowe poza obszarami osadniczymi winny być zrekultywowane.
- G 3.1.2** W ramach gminnego (komunalnego) planowania kierunkowego oraz scalania gruntów należy w przypadku planowania i podejmowanych działań, graniczących w kierunku w dół rzeki z trasami przepływu i miejscami na stoku zgodnie z celem 5.1.1.2 planu regionalnego, uwzględnić zagrożenie spowodowane wtrąceniami erodującego gruntu oraz odpływem powierzchniowym.
- Z 3.1.3** Wzdłuż przecinających region odcinków osi połączeń i rozwoju o znaczeniu ponadregionalnym (Drezno)–Radeberg-Bischofswerda i (Drezno)–Königsbrück oraz odcinka osi połączeń i rozwoju o znaczeniu regionalnym Radeberg–Großröhrsdorf–Pulsnitz-Kamenz winien nastąpić rozwój osadnictwa w obszarze dworców i przystanków kolejowych lokalnej komunikacji kolejowej.
- G 3.1.4** Należy wesprzeć samorządy, które planują przygotowanie koncepcji lub wdrożenie redukcji peryferyjnych struktur osadniczych w celu utrzymania i wzmocnienia centrów zaopatrzenia i osadnictwa lub miejscowości o zwartej zabudowie.

3.2 Działalność gospodarcza

Lokalizacje profilaktyczne przemysł/działalność gospodarcza

Wskazówka: Zgodnie z celem 2.3.1.3 LEP 2013 podmioty planowania regionalnego winny wspierać zapewnienie terenów dla powstawania podmiotów przemysłowych i produkcyjnych o znaczeniu ponadregionalnym. W tym celu należy w planie regionalnym ustalić lokalizacje profilaktyczne dla przemysłu i działalności gospodarczej, jako główne obszary rozwoju osadnictwa. Regionalny Związek Planowanie Górne Łużyce-Dolny Śląsk zdecydował o rezygnacji z ustalania lokalizacji profilaktycznych dla wielko powierzchniowych zakładów produkcyjnych i przemysłowych o znaczeniu ponadregionalnym. Powody takiej decyzji podane są w uzasadnieniu

Gospodarka przedsiębiorstw

- Z 3.2.1** W regionie planowania stworzyć należy przestrzenne warunki lokalizacyjne dla powstawania placówek innowacyjnych przedsiębiorstw produkcyjnych i przemysłowych o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym, jak też atrakcyjnych usług. W tym celu należy rozbudować infrastrukturę służącą działalności gospodarczej w miejscowościach centralnych i gminach, zwłaszcza w miejscowościach centralnych i gminach o funkcji specjalnej „Produkcja”.
- G 3.2.2** Należy rozbudować system powiązań regionu uwzględniający podział funkcji z rozwijającym się regionem drezdeńskim oraz sąsiednimi ośrodkami gospodarczymi na terenie kraju związkowego Brandenburgia, Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Czeskiej. W tym celu należy w miejscowościach centralnych i gminach o szczególnej funkcji specjalnej „Produkcja” położyć wzdłuż osi połączeń i rozwoju o znaczeniu ponadregionalnym bądź regionalnym zarezerwować przygotowane pod względem budowlanym tereny inwestycyjne pod lokalizację zakładów produkcyjnych.
- G 3.2.3** Większe tereny przemysłowe i produkcyjne wzdłuż osi połączeń i rozwoju o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym powinny posiadać połączenie z siecią kolejową.

3.3 Handel i usługi

Wskazówka: W rozdziale 2.3 „Handel” regionalnego planu rozwoju Saksonii (LEP) 2013 zawarto znaczną liczbę przepisów opartych głównie na ustaleniach ostatecznych (cele zagospodarowania przestrzennego). Nie istnieje więc obecnie potrzeba tworzenia w odniesieniu do regionu objętego planowaniem bardziej szczegółowych przepisów dotyczących dopuszczalności/niedopuszczalności pewnych obiektów handlu detalicznego przewidzianych w planach kierunkowych. Należy tutaj zwrócić uwagę na fakt, iż w związku z wyznaczeniem w planie regionalnym centrów zaopatrzenia i osadnictwa miejscowości centralnych (por. Cel 1.3.2) dojdzie do ograniczenia dopuszczalności lokalizacji wymienionych w celach 2.3.2.1 und 2.3.2.2 Krajowego planu rozwoju (LEP) obiektów handlu detalicznego do tych części miejscowości.

Z 3.3.1   **Śródmieścia i centra dzielnic miast centrum nadrzędnego – centralnego zespołu miast Bautzen-Görlitz-Hoyerswerda oraz centrów pośrednich należy rozbudowywać stosownie do ich obszaru związanego miejscowości centralnych i z wykorzystaniem narzędzi urbanistycznych i planowania kierunkowego, jako lokalizacje handlu detalicznego i usług. Należy przy tym dążyć do utrzymania i ożywienia drobnego handlu detalicznego na obszarach wokół śródmieścia.**

G 3.3.2   **W oparciu o miejscowości centralne należy opracować koncepcje handlu detalicznego i drobnej działalności handlowej, co pozwoli na zapewnienie utrzymania funkcji miejscowości centralnych, uporządkowany rozwój urbanistyczny oraz dobrą dostępność placówek handlowych dla konsumentów.**

3.4 Turystyka i wypoczynek

Mapa: Obszary priorytetowe i zastrzeżone wypoczynku wyznaczono na mapie „Wykorzystanie obszarów”. Na obszarach rekultywacji terenów poeksploatacyjnych obszary te stanowią uzupełnienie obszarów wytyczonych wewnątrz granic odkrywki w ramach danego planu rekultywacyjnego i tworzą wraz z ustaleniami planu regionalnego jedną całość funkcjonalną. Wyszczególnienie obszarów priorytetowych i zastrzeżonych wypoczynku zamieszczono w dodatku do rozdziału 3.4. Na mapie „Czas wolny, wypoczynek, turystyka” przedstawiono zagadnienia związane z czasem, wolnym, wypoczynkiem i turystyką, o znaczeniu regionalnym. Obejmuje ona również przestrzenną konkretyzację terenów poeksploatacyjnych pozostałych po kopalniach węgla brunatnego zgodnie z nakazem działań zawartym w LEP 2013 cel 2.1.3.2, zdanie 3. Na mapie „Czas wolny, wypoczynek, turystyka” zawarto informacje na temat dalekobieżnych szlaków rowerowych będących częścią sieci Sachsen-Netz Rad.

Wskazówka: Wyznaczone obszary priorytetowe i zastrzeżone wypoczynku nadają się z perspektywy planów regionalnych zasadniczo pod rozległe obiekty rekreacyjne i sportowe w rozumieniu LEP zasada 2.3.3.11 jak również do rozpoczęcia wykorzystania systemów rzecznych i ich części w celach rekreacyjno-sportowych w rozumieniu LEP zasada 2.3.3.12. Tereny te stanowią ponadto potencjalne, sprawdzono pod względem planowania przestrzennego lokalizacje dla tworzenia większych kompleksów domów i mieszkań na wakacje zgodnie z LEP zasada 2.3.3.6. W dalszych planach konieczne jest odpowiednio zweryfikowanie zdolności na potrzeby projektu. Zawarte w planach regionalnych ustalenia dotyczące wypoczynku krajobrazowego przedstawiono w rozdziale 5.2 Ochrona krajobrazu kulturowego.

Z 3.4.1   **Przestrzenna i merytoryczna konkretyzacja obszarów priorytetowych i zastrzeżonych wypoczynku na Pojezierzu Łużyckim (część saksońska) oraz nad jeziorem Berzdorfer See w ramach komunalnego planowania kierunkowego dopuszczalna jest dopiero po zatwierdzeniu geotechnicznych stref zamkniętych przez podmiot dokonujący rekultywacji wzgl. po uchyleniu ogólnych zasad zapobiegania katastrof wydanych przez Saksoński Wyższy Urząd Górniczy. Ze względu na ich znaczenie dla rozwoju turystyki, wskazane obszary winny być priorytetowo i z dostosowaniem do potrzeb rekultywowane, w uzgodnieniu między podmiotami dokonującymi rekultywacji, a gminami.**

G 3.4.2   **Tereny poeksploatacyjne pozostałe po kopalniach węgla brunatnego należy rozwijać na potrzeby rekreacyjno-turystyczne w następujących kluczowych lokalizacjach**

- jezioro Geierswalder See/ jezioro Partwitzer See,
- jezioro Sabrodter See,
- jezioro Spreetaler See,
- jezioro Bärwalder See,
- jezioro Berzdorfer See und
- UNESCO Global Geopark Łuk Mużakowa.

dokonując jednocześnie ich powiązań infrastrukturalnych. Poprzez kierowanie odwiedzających należy stworzyć warunki przestrzenne dla wypoczynku ekstensywnego.

G 3.4.3   **Dla szerokiego spektrum wymagających pod względem jakościowym rodzajów korzystania z wód (sporty wodne i turystyka) na Pojezierzu Łużyckim oraz nad jeziorem Berzdorfer See, gminy, podmioty planowania specjalistycznego oraz przedsiębiorstwo dokonujące rekultywacji, winny stworzyć warunki przestrzenne dla**

- rozwój infrastruktury ważnej dla turystyki wodnej ukierunkowany głównie na stworzenie połączeń żeglownych od jeziora Partwitzer See do jeziora Spreetaler See,
- poprawa jakości ofert w zakresie turystyki wodnej poprzez jej powiązanie z innymi ofertami turystycznymi i kulturalnymi.

G 3.4.4   **Naturalne i/lub powstałe w oparciu o walory kulturalne i historyczne obszary turystyczne położone w obrębie destynacji Górne Łużyce-Dolny Śląsk**

- Neißeland

- miasto Görlitz
- miasto Bautzen
- Kraina wrzosowisk i jezior
- Dresdner Heidebogen
- Zachodnie Łużyce
- Pogórze Górnołużyckie
- Góry Łużyckie

powinny być nadal rozwijane zgodnie z charakterystyką i możliwościami (por. uzasadnienie) danego regionu w ramach ustalonych sposobów zagospodarowania przestrzennego oraz trwałych powiązań tworzonych zgodnie z ich walorami krajobrazowymi i tematycznymi. Należy pogłębiać odpowiednią współpracę ponadregionalną szczególnie w zakresie powiązań pomiędzy turystyką miejską i wiejską. Należy zachować i rozszerzyć ofertę kulturalno-turystyczną z uwzględnieniem cennych obiektów urbanistycznych i typowych elementów architektury regionalnej. Inwestycje budowlane istotne pod względem planistycznym powinny zostać skoncentrowane na obszarach priorytetowych/zastrzeżonych „Rekreacja”, oraz miejscowości centralne i gminy o funkcji specjalnej „Turystyka”.

- G 3.4.5** Istniejącą sieć tras turystycznych w regionie należy rozwijać tak, aby zagwarantowane było powiązanie z kluczowymi regionalnymi centrami rekreacyjnymi, a warunki dla ponadregionalnego i transgranicznego ruchu turystycznego uległy poprawie.
- Z 3.4.6** Kolejka wąskotorowa Zittau–Oybin/Kurort Jonsdorf jak też kolejka leśna Muskau/Mużaków wymaga trwałego zachowania dla celów turystycznych.

4 Komunikacja

- Mapa:** Ustalenia końcowe zawarte w LEP 2013 (obszary priorytetowe, budowa nowych dróg wg Z 3.2.5) przejęto do wiadomości na mapie „Wykorzystanie obszarów” (RNK). Powyższe dotyczy również obszarów zastrzeżonych wytyczonych zgodnie z G 3.2.6 Krajowego planu rozwoju (LEP) 2013 (Korytarze i obwodnice wokół miejscowości), które zostaną skonkretyzowane ustaleniami opartymi na Z 3.2.7 krajowego planu rozwoju (LEP) 2013 na odpowiednim etapie prac nad opracowywaniem planu. Na wspomnianej wyżej mapie zaznaczono i ustalono lokalizacyjnie nowe inwestycje drogowe o znaczeniu regionalnym. Dotyczy to działań związanych z budową nowych dróg: zmiana przebiegu drogi B 156 na odcinku Boxberg/O.L.–Weißwasser/O.L., obwodnica miejscowości Radeberg (objazd od południa) na odcinku S 95 do S 177 stary, jak też łączona rozbudowa i budowa Spreestraße 2. BA, jako część składowa połączenia zachód-wschód pomiędzy A 13 i Weißwasser/O.L. wzgl. granicą polską, jako pierwotne ustalenie lokalizacji w ramach planu regionalnego. W ramach wiążącego planowania merytorycznego przebiegu trasy oraz przy szczegółowej analizie alternatyw mogą powstać różnice w stosunku do ustalonego w planie przestrzennym przebiegu tras, co może ewentualnie powodować przesunięcia w sposobach zagospodarowania. Dla porównania rozbudowa sieci połączeń kolejowych odbywa się na istniejących odcinkach regionalnej i ponadregionalnej sieci kolejowej (zob. Rozdział 4.2), co nie skutkuje koniecznością zabezpieczenia lokalizacji.
- Ze względu na konkretną lokalizację oraz zgłoszony przez powiat Görlitz oraz Saksońskie Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Transportu (SMWA) zamiar zmiany wykorzystania dokonano zabezpieczenia lokalizacji wycofanej z ruchu linii kolejowej Niedercunnersdorf (od S 148)–Oderwitz jako obszar priorytetowy budowy szlaku (dla ruchu rowerowego). Powyższe dotyczy również odcinka pomiędzy Schirgiswalde-Kirschau, dzielnica Halbendorf/Gebirge (B 96) i Großpostwitz (S 116), który stanowi uzupełnienie sieci oraz połączenie ze szlakiem rowerowym Spreeradweg i został już włączony w sieć szlaków rowerowych SachsenNetz Rad (por. mapa szlaków rowerowych, powiat Bautzen 3, stan na 2014 r.).
- Znacząca rozbudowa istniejących już szlaków komunikacyjnych zgodnie z Z 4.1.1, G 4.1.3 oraz budowa części odcinków zgodnie z celem Z 4.1.2 wraz ze zmianą przebiegu drogi B 156 i związane z nią odszczelnienie terenu przyczyni się do znacznego zmniejszenia zapotrzebowania na nowe wykorzystanie terenu zgodnie z G 2.2.1.1 krajowego planu rozwoju (LEP) 2013.
- Dodatek:** Dodatek do rozdziału 9 zawiera listę dotyczącą stanu planów oraz integracji w planach regionalnych istotnych działań w zakresie budowy dróg łącznie z obwodnicami, działań w zakresie rozbudowy ulic, jak również stwierdzenia dotyczące stanu i rozwoju przejść granicznych.

4.1 Ruch drogowy i komunikacja rowerowa

- Z 4.1.1** Należy w taki sposób rozbudować ponadregionalną i regionalną sieć drogową, aby połączyć z nią lub ze sobą nawzajem miejscowości centralne i gminy o funkcjach specjalnych odpowiednio do ich funkcji w zakresie zaspokajania potrzeb, wymiany i rozwoju. Należy przy tym uwzględnić dalekobieżny ruch pasażerski i towarowy z terenu europy wschodniej i południowej i stworzyć wydajną infrastrukturę drogową. Rozbudowa infrastruktury powinna być realizowana w porozumieniu z krajem związkowym Brandenburgia, Rzeczpospolitą Polską oraz Republiką Czeską.
- Z 4.1.2** W celu stworzenia warunków do zmian strukturalnych w sferze komunikacji w saksońskiej części Górnołużyckiego Zagłębia Węgla Brunatnego należy poprzez dalszy rozwój ponadregionalnej sieci drogowej poprawić dostępność głównie takich miejscowości centralnych i gmin o wymienionych powyżej powiązaniach funkcji ponadlokalnych jak:
- Hoyerswerda, Spreetal und Weißwasser/O.L. pomiędzy autostradą A 13 oraz granicą niemiecko-polską w Krauschwitz i.d. O.L. lub Ludwigsdorf (połączenie wschód-zachód)
  - Bad Muskau, Weißwasser/O.L. i Boxberg/O.L. pomiędzy (A 15/Cottbus)–Bad Muskau i Bautzen (połączenie północ-południe).
- G 4.1.3** Połączenia drogowe o znaczeniu lokalnym wymagają rozbudowy i optymalizacji w ramach funkcjonalnego uzupełnienia ponadregionalnej sieci drogowej z uwzględnieniem skutków zmian demograficznych, co pozwoli na poprawę jakości połączeń pomiędzy centrami podstawowymi i obszarami powiązаныmi, położonymi w bezpośredniej bliskości tych centrów.
- Z 4.1.4** Należy dążyć do stworzenia dalszych transgranicznych połączeń drogowych przez Nysę Łużycką pod miejscowością Lodenau, Deschka oraz w Hirschfelde.
- G 4.1.5** Na odcinkach dróg federalnych oraz krajowych i powiatowych o dużym natężeniu ruchu należy w przypadku odpowiedniego zapotrzebowania, zwłaszcza uzasadnionego przez miejscowości centralne lub w celu włączenia ich do sieci ścieżek rowerowych, priorytetowo budować równoległe do dróg ścieżki rowerowe, łącząc je ze ścieżkami rowerowymi w obrębie miejscowości.
- Z 4.1.8** W przypadku budowy nowych dróg i rozbudowywania ich odcinków zgodnie z celem 4.1.3, priorytetowe trasy budowy nowych dróg, przebiegających przez obszary priorytetowe zaopa-

trzenia w wodę należy wykonać tak, aby nie powodowały one większego naruszenia zasobów wody do picia.

4.2

Komunikacja szynowa i infrastruktura kolejowa

Mapa: Na mapie „Wykorzystanie obszarów” z planu LEP 2013 przejęto do wiadomości odcinki sieci ponadregionalnej i regionalnej. Z wymienionej ostatnio mapy wybrano ponadto w powiązaniu z zasadą 3.4.2 krajowego planu rozwoju (LEP) 2013 obszary zastrzeżone przeznaczone do wykorzystania na potrzeby komunikacji jako trasy przebiegu linii kolejowych. Ze względu na potencjał rozwojowy kilka z wybranych odcinków posiada szczególne znaczenie regionalne, co spowodowało zakwalifikowanie ich do kategorii obszarów priorytetowych i umieszczenie ich w planie regionalnym jako ustaleń pierwotnych. I tak w ramach Krajowego planu rozwoju (LEP) 2013 zabezpieczony na potrzeby wtórnego wykorzystania komunikacyjnego odcinek Görlitz-Königshain (obszar zastrzeżony) został już przekształcony na ścieżkę rowerową (por. mapa Czas wolny, rekreacja, turystyka). Ponadto część odpowiednio zabezpieczonego odcinka Hoyerswerda-Bautzen t.j. odcinek Knappenrode-Caminau wykorzystywany jest do ruchu towarowego przez zakład Caminau produkujący glinę porcelanową. Niezależnie od tego z powodów górniczych zmiana przebiegu odcinka Rietschen-Weißekeißel będącego częścią linii kolejowej Görlitz-Cottbus jest jedyną inwestycją w ramach budowy nowego odcinka linii kolejowej w regionie; przebieg linii może zostać zabezpieczony w przypadku, gdy w wyniku odpowiednich analiz przebiegów alternatywnych prowadzonych przez DB Netz AG powstanie spójna, odpowiednia pod względem planistycznym i środowiskowym trasa alternatywna.

Wskazówka: Region Górne Łużyce-Dolny Śląsk jest częścią europejskiej sieci połączeń kolejowych. Elementami tej sieci są linie kolejowe sieci dalekobieżnej i metropolitalnej E 30/C-E 30: (Drezno)–Bautzen–Görlitz–(Wrocław, Rzeczpospolita Polska) i C-E 30: (Wittenberg)–(Lipsk)–(Falkenberg)–Hoyerswerda–Horka–(Węgliniec, Rzeczpospolita Polska), które są razem częścią paneuropejskiego korytarza transportowego nr III (Berlin/Drezno–Wrocław–Opole–Katowice–Lwów [Lwów]–Kiew) i stanowią element sieci TEN-T. Podczas gdy, ze względu na stan wyposażenia na trasie (Dresden)–Bautzen–Görlitz–granica D/PL niemożliwy jest aktualnie przejazd pociągów z akceptowalną prędkością ani nie ma warunków do zapewnienia odpowiedniej do przyszłych wymogów przepustowości w ruchu towarowym, i linia nie spełnia tym samym jeszcze wymogów infrastrukturalnych stawianych przez paneuropejskie korytarze transportowe, linia Hoyerswerda–Horka–Granica D/PL zostanie do końca 2018 roku rozbudowana dwutorowo i zelektryfikowana. Po stronie polskiej prowadzone są równoległe inwestycje przystosowujące linię do przejazdów z maksymalną prędkością 160 km/h zgodnie z zapisami porozumienia pomiędzy Federalnym Ministerstwem Transportu, Budownictwa i Mieszkalnictwa Republiki Federalnej Niemiec i Ministrem Infrastruktury Rzeczypospolitej Polskiej o współpracy w ramach kontynuacji nad rozbudową połączeń kolejowych Berlin–Warszawa (C-E 20) oraz Dresden–Wrocław (E 30/C-E 30) z dnia 30 kwietnia 2003 r. oraz deklaracji Rządów Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy z dnia 21 czerwca 2011 r. (zob. również Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej [2014]: Studium integracji przestrzennej pogranicza Polski i Niemiec Warszawa, s. 152). W ramach Programu współpracy z okazji 20 rocznicy podpisania Traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy pomiędzy rządami Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec podtrzymano żądanie rozbudowy i elektryfikacji tych połączeń. Konieczność podjęcia odpowiednich działań ze względu na niewystarczającą jakość połączenia pomiędzy (ówczesnym) regionem metropolitalnym Trójkąta Saksońskiego (Drezno–Lipsk–Chemnitz), obecnym regionem metropolitalnym Środkowe Niemcy oraz Krakowem stwierdzono już na 32 posiedzeniu ministrów krajów związkowych w sprawie zagospodarowania przestrzennego (MKRO) decyzją o rozbudowie linii z dnia 28 kwietnia 2005 r. po zapoznaniu się ze sprawozdaniem „Planistyczne uwarunkowania kolejowego transportu pasażerskiego”. Koncepty opracowane na jej podstawie zostały również ostatnio szczegółowo omówione w trakcie aktualnych dyskusji prowadzonych w ramach partnerstwa dolnośląsko-saksońskiego (por. Knippschild, Robert [2014]: Dokumentacja podsumowująca projekt „Razem dla pogranicza Dolny Śląsk-Saksonia”. Wrocław/Dresden, s. 171).

Rozbudowa ponadregionalnych połączeń kolejowych Dresden–Görlitz–granica D/PL, Görlitz–Cottbus oraz Hoyerswerda–Horka–granica D/PL została uregulowana w odpowiednich planach przestrzennych krajów związkowych. Tym samym powinny zostać stworzone warunki do włączenia regionu w sieć (transgranicznych) połączeń dalekobieżnych. Regionalny związek planowania (RPV) podejmuje zdecydowane działania na rzecz osiągnięcia tego celu wspierając w przeszłości wielokrotnie odpowiednie inicjatywy (np. Via Regia). RPV dostrzega ponadto potrzebę dalszego rozwoju infrastruktury również w kontekście szybkiego transportu regionalnego, który poprzedza czasowo lub prowadzi do zwiększenia częstotliwości transportu dalekobieżnego. W tym kontekście ustalenia dokonane w tym zakresie (Z 4.2.1 bis 4.2.4) rozumieć należy jako uzupełnienie i skonkretyzowanie krajowego planu rozwoju (LEP), który przykładowo nie analizuje oddzielnie połączenia ponadregionalnego Bischofswerda–Zittau–(Liberec) (por. Z 4.2.5). Ustalenia dotyczące regionalnej lub transgranicznej sieci połączeń kolejowych oraz stacji węzłowych Görlitz i Zittau (Z/G 4.2.6i następane) stanowią z kolei pierwotny przedmiot planu.

Z 4.2.1

Rozbudowa ponadregionalnej, transgranicznej linii kolejowej (Dresden)–Radeberg–Bischofswerda–Bautzen–Löbau–Görlitz–granica D/PL–(Wrocław) zgodnie z Z 3.3.9 Krajowego planu rozwoju (LEP) 2013 powinna być realizowana wyłącznie w kontekście szybkiego transportu regionalnego, co przyczyni się do poprawy dostępności wymienionych powyżej centrów nadrzędnych, pośrednich i podstawowych niezależnie od planowanego rozwoju ruchu dalekobieżnego.

Z 4.2.2

Planuje się wcześniejszą elektryfikację odcinka Särchen–Görlitz stanowiącego połączenie dwóch ponadregionalnych linii kolejowych, jeżeli w perspektywie krótko- lub średnioterminowej nie zostanie zrealizowana odpowiednia inwestycja na całej linii Cottbus–Horka–Görlitz (Z 3.3.10 LEP 2013). W ten sposób stworzone zostaną warunki przestrzenne do powstania bez-

pośredniego szybkiego połączenia regionalnego relacji (Lipsk-Elsterwerda/Drezno-Großenhain) Hoyerswerda-Niesky-Görlitz jako elementu nadrzędnego zespołu miast Bautzen-Görlitz-Hoyerswerda.

- Z 4.2.3** W przypadku wymuszonej przez działalność górnictw zmiany przebiegu ponadregionalnej linii kolejowej Cottbus-Görlitz na odcinku pomiędzy Rietschen i Weißkeißel inwestycja musi zostać zrealizowana w taki sposób, aby w wyniku rozbudowy możliwe było nadal uzyskanie zaplanowanego w Z 3.3.10 LEP 2013 zwiększenia przepustowości linii w ruchu dalekobieżnym i regionalnym.
- G 4.2.4** Regionalne połączenie kolejowe Görlitz-Zittau (Kolej Doliny Nysy) winno być rozwijane infrastrukturalnie w ten sposób, aby na przedłużeniu wymagającego rozbudowy odcinka ponadregionalnego (Berlin)-(Cottbus)-Weißwasser/O.L.-Görlitz (por. cel 4.2.2013) umożliwiała atrakcyjne, wieloprzestrzenne połączenie centrum pośredniego i węzła komunikacyjnego Zittau obszaru aglomeracji Liberec (Republika Czeska).
- Z 4.2.5** Dalsza rozbudowa ponadregionalnej linii Bischofswerda-Wilthen-Ebersbach-Neugersdorf-Zittau-granica D/PL (-Liberec, Republika Czeska) powinna zostać zakończona w taki sposób, aby można było stworzyć bądź odbudować wystarczającą przepustowość linii dla szybkiego ruchu regionalnego. Należy ponadto dążyć do uzgodnienia i szybkiej realizacji remontu odcinka Zittau-granica D/PL-Porajów-granica PL/CZ-Hradec nad Nisou, co pozwoli na podniesienie jakości połączenia na linii Drezno, Zittau-Liberec.
- G 4.2.6** Na stacjach węzłowych Görlitz i Zittau stworzona wzgl. utrzymana winna być uzgodniona transgraniczna oferta komunikacji szynowej dla ruchu pasażerskiego, służąca wzajemnemu połączeniu sąsiadujących centrów obszarów wypoczynkowych.
- G 4.2.7** Połączenia pasażerskie z wszystkich stacji w regionie Górne Łużyce-Dolny Śląsk powinny na wszystkich dworcach, na których zatrzymują się pociągi dalekobieżne (np. IC/EC, ICE), oferować połączenia przesiadkowe tworząc atrakcyjne możliwości podróżowania z i do miejscowości położonych na wschodzie Saksonii.
- Z 4.2.8** Odcinki sieci regionalnej Seifhennersdorf-Varnsdorf (Republika Czeska)-Großschönau-Mittelherwigsdorf-Zittau (Kolej Rzeki Mandau) oraz Königsbrück-Ottendorf-Okrilla-(Drezno), ze względu na ich funkcję łączącą miejscowości centralne oraz znaczenie turystyczne, winny być utrzymane i w razie potrzeby rozbudowane.
- G 4.2.9** Linie kolejowe niewykorzystywane do przewozów pasażerskich
- Löbau-Ebersbach/Sa.
  - Eibau-Seifhennersdorf
  - Neukirch (Lausitz) West-granica regionu Górna część doliny Łaby/Wschodnie Rudawy
  - Lodenau-Rothenburg/O.L. (Lokalne lotnisko)-Horka
  - (Hosena)-Bernsdorf-Kamenz
  - (Spremberg)-Spreewitz-Knappenrode i
  - Knappenrode-Wartha-Caminau
- powinny zostać utrzymane i nadal udostępniane dla ruchu towarowego. W reakcji Löbau-Ebersbach-(Rumburk-Česká Lípa albo Děčín, Republika Czeska) należy stworzyć warunki budowlane dla wyraźnego przyspieszenia ruchu towarowego. Dalsza obsługa ruchu towarowego na odcinkach Löbau-Ebersbach-granica D/CZ oraz (Hosena)-Bernsdorf-Kamenz winna podtrzymać możliwość korzystania z nich także w (transgranicznym) ruchu pasażerskim.
- Z 4.2.10** Nawymienionych poniżej odcinkach linii zabezpieczonych w ramach obszarów priorytetowych „wtórne wykorzystanie komunikacyjne wycofanych z ruchu linii kolejowych” należy uniknąć trwałego blokowania lub rozdrabniania działek geodezyjnych:
- Arnsdorf-granica regionu-(Dürrröhrsdorf),
  - Bautzen-Wilthen,
  - Łuk łączący Spreewitz-Spreewitz Nord.
- Jeżeli do odcinka Rothenburg/O.L. (lokalne lotnisko)-Horka nie stosuje się G 4.2.9, to w odniesieniu do tego punktu obowiązują zapisy dotyczące zabezpieczenia przestrzennego przebiegu trasy zawarte w niniejszym celu.

4.3 Publiczna komunikacja pasażerska

- G 4.3.1** Z uwzględnieniem zasady gospodarności w regionie należy rozbudowywać odpowiednio do potrzeb zintegrowany atrakcyjny system publicznej komunikacji pasażerskiej. System komunikacji pasażerskiej powinien przyczynić się do poprawy dostępności miejscowości centralnych dla ludności z danego obszaru powiązań. Pod względem przebiegu linii, częstotliwości połączeń i udziału przewozów pracowniczych, szkolnych, rekreacyjnych i połączeń liniowych publiczny transport pasażerski powinien również uwzględniać potrzeby miejscowości centralnych i gmin o takich funkcjach specjalnych jak „Edukacja”, „Zdrowie/kwestie socjalne”, „Turystyka” czy „Produkcja” oraz łączyć ze sobą priorytetowe lokalizacje o znaczeniu regionalnym i przeznaczone na potrzeby związane ze spędzaniem czasu wolnego, rekreacją i turystyką.
- G 4.3.2** Na odcinkach szynowej, publicznej komunikacji pasażerskiej należy utrzymać i w atrakcyjny sposób rozbudowywać istniejące połączenia cykliczne.
- G 4.3.3** Na wszystkich dworcach miejscowości centralnych oraz na przystankach Lauta, Lohsa, Uhyst, Mücka i Schmölln/O.L., publiczna komunikacja kolejowa i drogowa, powinna zostać skoordynowana lokalizacyjnie, a połączenia dopasowane do siebie lub zharmonizowane. Planuje się budowę nowych parkingów Parkuj Jedź (Park+Ride) przy dworcach Bautzen, Bischheim-Gersdorf, Lauta, Lohsa i Schirgiswalde-Kirschau. Istniejące obiekty winny być w razie potrzeby rozbudowane.

4.4 Komunikacja lotnicza

Mapa: Stan regionalnych i lokalnych lądowisk komunikacyjnych i specjalnych przejęto do wiadomości na mapie „Wykorzystanie obszarów”.

- Z 4.4.1** W przypadku lądowisk komunikacyjnych Bautzen i Rothenburg/Görlitz należy utrzymać i nadal rozwijać warunki przestrzenne dla ich wykorzystania, jako lądowiska komunikacyjnego o znaczeniu regionalnym dla ruchu podróży oraz ruchu biznesowego lub zakładowego.
- Z 4.4.2** W przypadku lądowisk komunikacyjnych o znaczeniu lokalnym Görlitz i Kamenz należy utrzymać warunki przestrzenne dla lotnictwa ogólnego i sportu lotniczego.
- Z 4.4.3** W przypadku lądowisk specjalnych Klix, Brauna i Nardt należy utrzymać warunki przestrzenne sportu lotniczego.

5 Ochrona i rozwój wolnych przestrzeni

Wskazówka: Na podstawie § 6 ust. 4 zdanie 2 SächsNatSchG plan regionalny pełni zarazem funkcję ramowego planu krajobrazowego. Na podstawie § 6 ust. 2 zdanie 1 SächsNatSchG zapisy ramowego planu krajobrazowego zostaną włączone do planu regionalnego po zharmonizowaniu z innymi planami i działaniami istotnymi z punktu widzenia zagospodarowania przestrzennego oraz w przypadku, gdy są one przydatne i konieczne do koordynacji potrzeb przestrzennych i mogą zostać zabezpieczone w formie celów i zasad zagospodarowania przestrzennego. W innych przypadkach dołączane są one, jako załącznik do planu regionalnego (§ 6 ust. 2 zdanie 2 SächsNatSchG).

Wzorce rozwoju krajobrazu kulturowego wg celu 4.1.1.11 LEP zamieszczone są w dodatku 1 do rozdziału 5.2 Ochrona krajobrazu kulturowego.

5.1 Sanacja i rozwój krajobrazu

5.1.1 Obszary krajobrazu wymagające sanacji

Mapa: Na mapie „Pielęgnacja, sanacja i rozwój krajobrazu” wyznaczone są obszary rolnicze wymagające podjęcia działań restrukturyzacyjnych, obszary o wysokim współczynniku erozji wody, główne akcenty restrukturyzacji lasów o znaczeniu regionalnym, cieki wodne wymagające podjęcia działań rekultywacyjnych, akweny wody stojącej wymagające podjęcia działań rewitalizacyjnych, znaczące w skali regionalnej obszary rewitalizacji wód podziemnych oraz znaczące w skali regionalnej dawne lokalizacje, jako wymagające sanacji obszary krajobrazu w rozumieniu celu 4.1.1.6 LEP.

Z 5.1.1.1 Poprzez odpowiednie działania ochronne w zakresie gospodarki gruntami należy dążyć do zmniejszenia erozji eolicznej na „obszarach rolniczych wymagających podjęcia działań restrukturyzacyjnych” oraz do wzbogacenia krajobrazu o elementy dzielące (porządkujące). Obszary rolnicze wymagające restrukturyzacji stanowiące element sieci biotopów wielkoobszarowych należy przegrodzić przy pomocy roślinności charakterystycznej dla danej lokalizacji w taki sposób aby struktury te mogły się w perspektywie długoterminowej rozwinąć w obszarzy łącznikowe dla dominującej na dużym obszarze sieci biotopów. Na obszarach rolniczych wymagających podjęcia działań restrukturyzacyjnych opatrzonych na mapie aneksem „KUP” należy dążyć do zakładania plantacji roślin szybko rosnących do produkcji drewna.

Z 5.1.1.2 Należy dążyć do tego, aby na wykorzystywanych rolniczo „obszarach o wysokim współczynniku erozji wody” nastąpiło skuteczne zmniejszenie erozji poprzez zmianę użytkowania na użytkach zielonych, struktury żywopłotowe lub leśne oraz przez działania uzupełniające rolniczej ochrony gleby (np. konserwująca uprawa roli).

W przypadku wszystkich rodzajach użytkowania na „obszarach o wysokim współczynniku erozji wody”, które mogą spowodować zwiększenie powierzchniowej i liniowej erozji gleby i spływu powierzchniowego (np. drogi komunikacyjne i zaopatrzeniowe i ich obrzeża, narciarstwo zjazdowe, intensywna gospodarka pastwiskowa), należy sięgnąć po odpowiednie działania zmniejszające erozję i odpływ.

Z 5.1.1.3 W przypadku głównych akcentów restrukturyzacji lasów o znaczeniu regionalnym należy dążyć do ukierunkowania na naturalne zbiorowiska leśne oraz, przy uwzględnieniu zmiany klimatu, zrealizować cel zrównoważenia proporcji między gatunkami drzew liściastych i iglastych oraz wyższego, niż to ma miejsce obecnie, poziomu wymieszania gatunków drzew lub dążyć do jego realizacji.

Z 5.1.1.4 Należy zrehabilitować cieki wodne wymagające rekultywacji pod kątem struktury cieków oraz zanieczyszczenia różnego rodzaju substancjami.

Z 5.1.1.4 Skanalizowane, orurowane wzgl. obudowane w sposób daleki od naturalnego lub też wyposażone w budowlę poprzeczne odcinki cieków wodnych, położone na obszarach priorytetowych lub zastrzeżonych ochrony gatunków i biotopów lub na „obszarach o wysokim współczynniku erozji wody” zgodnie z celem 5.1.1.2 oraz odcinki na obszarach służących do utrzymania i poprawy retencji wody zgodnie z celem 5.1.2.2 należy w pierwszej kolejności zrehabilitować pod kątem struktury cieku, tzn. zrenaturyzować/lub w trwały sposób przekształcić lub ponownie otworzyć w przypadku odcinków skanalizowanych przy pomocy rur.

Z 5.1.1.5 Zapory Bautzen i Quitzdorf należy zrehabilitować pod względem jakości wody poprzez odpowiednie działania na całym dorzeczu.

Z 5.1.1.6 Na podstawie ocen zagrożenia należy na „obszarach rekultywacji wód gruntowych o znaczeniu regionalnym” (obszary uszkodzenia wód gruntowych) przeprowadzić w pierwszym rzędzie odpowiednie działania rekultywacyjne, a ich wynik monitorować. Średnio- i długotermini-

nowo oczekiwane jest osiągnięcie parametrów jakościowych wód gruntowych odpowiadających warunkom naturalnym.

Należy zbadać i zrehabilitować obszary rekultywacji wód gruntowych o znaczeniu regionalnym (zasoby wód podziemnych wymagające rekultywacji) pod względem ilościowym i/lub stanem chemicznym zanieczyszczeń.

Z 5.1.1.8 Priorytetowej sanacji wymagają w regionie następujące skażony obszar poprodukcyny:

- Skażony obszar poprodukcyny, znajdujące się na obszarach priorytetowych lub zastrzeżonych zaopatrzenia w wodę,
- Skażony obszar poprodukcyny, znajdujące się na obszarach priorytetowych prewencyjnej ochrony przeciwpowodziowej (obszar retencyjny lub prewencja przeciwpowodziowa),
- Skażony obszar poprodukcyny, znajdujące się na obszarze ponownego wzrostu poziomu wód podziemnych wskutek zamknięcia kopalń odkrywkowych węgla brunatnego,
- Skażony obszar poprodukcyny, które utrudniają dalsze prowadzenie lub nowe rozpoznawanie złóż obszarów wybierania surowców podpowierzchniowych i węgla brunatnego, zwłaszcza w kopalniach odkrywkowych węgla brunatnego Nochten i Reichwalde,
- Skażony obszar poprodukcyny pochodzenia wojskowego i związane z dawnym uzbrojeniem na terenach byłych poligonów Königsbrück (wraz z terenem koszar) i Nochten.

Z 5.1.1.9 Skażony obszar poprodukcyny o znaczeniu regionalnym

- elektrownia Boxberg   powiat ziemski Görlitz
- elektrownia Hagenwerder   powiat ziemski Görlitz

należy zrehabilitować i przywrócić ich użyteczność w kontekście późniejszego użytkowania, jako lokalizacje przemysłowe lub produkcyjne.

5.1.2 Obszary krajobrazu o szczególnych wymagach użytkowych

Mapa: W myśl celu 4.1.1.6 LEP, na mapie „Pielęgnacja, sanacja i rozwój krajobrazu” wyznaczone są obszary o potencjalnie dużym zagrożeniu erozją wody, obszary o potencjalnie dużym zagrożeniu erozją eoliczną, obszary utrzymania i poprawy retencji wodnej, obszary o uwarunkowanych klimatycznie naruszeniach bilansu wodnego, obszary wyczerpywania wód podziemnych kopalni odkrywkowej węgla brunatnego oraz zbliżone do naturalnych odcinki wód płynących, jako „Obszary krajobrazu o szczególnych wymagach użytkowych” zgodnie z celem 4.1.1.6 LEP. Informacyjne przedstawiono hałdy kopalni odkrywkowej węgla brunatnego.

Wskazówka: Obszary wyczerpywania wód podziemnych kopalni węgla brunatnego wyznaczono jako „obszary krajobrazu o szczególnych wymagach użytkowych”. Nie są z tym jednak związane wyłącznie szczególne wymogi użytkowe, lecz również zadania rekultywacyjne w rozumieniu rozdziału 5.1.1 planu regionalnego. Ponieważ szczególne wymogi użytkowe stoją jednak w relacji z wymagającymi rekultywacji obszarami krajobrazu dla całego obszaru wyczerpywania wód podziemnych, w rozdziale tym dokonano tu stosownych wyznażeń. Niezależnie od tego w rozdziale 5.1.1 zawarto stosowane sformułowania dotyczące tego problemu.

Z 5.1.2.1 Należy poprzez odpowiednie działania w ramach zagospodarowania i kształtowania krajobrazu dążyć do takiego zmniejszenia erozji gleby w wyniku działania wiatru i wody szczególnie na „Obszarach potencjalnie zagrożonych erozją”, aby w perspektywie średnioterminowej zmniejszyć wieloletnią średnią wartość erozji gleby na terenach rolniczych do poziomu poniżej trzech ton na hektar rocznie i zapobiec poprzez tworzenie stref buforowych nanoszeniu substancji w wyniku erozji gleby lub powierzchniowego spływania wód z tych obszarów do zbiorników powierzchniowych chronionych biotopów. Należy utrzymać dotychczasowe sposoby wykorzystania i struktury hamujące procesy erozyjne na tych obszarach.

Z 5.1.2.2 W wyznaczonych obszarach utrzymania i poprawy retencji wodnej wymagane jest utrzymanie oraz poprawa naturalnej zdolności przesiąkania wody oraz jej retencji. Odbywa się to poprzez

- zalesianie oraz dostosowane rolnicze i leśne wykorzystanie terenów,
- daleko idące zachowanie powierzchni niezabudowanych poza dolinami rzecznyymi,
- daleko idące otwarcie powierzchni nieużytków,
- otwarcie i renaturyzację orurowanych odcinków wód płynących, optymalizację zagospodarowania wód opadowych poprzez wsiąkanie oraz zdecentralizowaną retencję.

Z 5.1.2.3 Konieczne jest sprawdzenie znaczenia istotnych przestrzennie zmian wykorzystania powierzchni w obrębie wyznaczonych obszarów utrzymania i poprawy retencji wodnej dla kształtowania odpływu. W przypadku znacznego pogorszenia naturalnej zdolności wsiąkania i retencji wody wymagane jest podjęcie stosownych działań kompensujących na odnośnych obszarach dorzeczy wód płynących.

Z 5.1.2.4 We wszystkich planach i działaniach, a także w ramach zagospodarowania terenu na wyznaczonych obszarach wyczerpywania wód podziemnych kopalni węgla brunatnego konieczne

jest uwzględnienie przestrzennego i czasowego oddziaływania wyczerpywania wód podziemnych oraz ich ponownego podniesienia.

Z 5.1.2.5 W przypadku wyznaczonych obszarów z klimatycznie uwarunkowanymi naruszeniami bilansu wodnego należy w ramach planowania specjalistycznego sprawdzić i w razie przydatności zrealizować konkretne dla danej lokalizacji działania na rzecz zapewnienia i poprawy naturalnej retencji wodnej oraz zasilania wód podziemnych. W przypadku użytkowania wykorzystującego wodę (zwłaszcza pozyskiwania wody do picia, wydobywania surowców i rolnictwa) należy opracować koncepcje gospodarowania, w których uwzględnione będą spodziewane zmiany bilansu wodnego wskutek zmiany klimatu.

5.1.3 Ponowne zagospodarowanie obszarów wydobywania surowców

Z 5.1.3.1 Przy prowadzeniu działalności wydobywczej na obszarze cennych pod względem rolniczym gleb (wysoka/bardzo wysoka żyzność gleby zgodnie z mapami koncepcyjną ochrony gleb Saksonii) poprzez podjęcie stosownych działań rekultywacyjnych należy stworzyć warunki przestrzenne przywrócenia wykorzystania rolniczego przy zastosowaniu wysokiej klasy substratów gleby.

Z 5.1.3.2 Na stosownych obszarach częściowych wyznaczonych na północ od Ottendorf-Okrilla obszarów priorytetowych oraz zastrzeżonych wydobywania surowców (żwir i piasek) należy po zakończeniu wydobywania stworzyć w ramach rekultywacji warunki przestrzenne dla wodnego wykorzystania rekreacyjnego.

Z 5.1.3.3 O ile z wydobywaniem podpowierzchniowych surowców na wyznaczonych do tego obszarach priorytetowych i zastrzeżonych związane jest wykorzystanie terenów leśnych, w ramach rekultywacji dokonać należy ponownego zalesienia obszaru wydobywania. Jeśli uniemożliwia to powstająca powierzchnia wodna, wtedy konieczne jest podjęcie stosownych działań kompensujących w bezpośrednim sąsiedztwie przestrzennym terenów leśnych.

Z 5.1.3.4 Na terenach kopalni gliny Wetro-Puschwitzer Feld wykorzystywanych do składowania odpadów należy stworzyć warunki przestrzenne do wtórnego zagospodarowania jako „Zalesienie”.

Z 5.1.3.5 Na obszarach priorytetowych pozyskiwania surowców KS 16 Skaska/Liebegast i KS 22 Oberoderwitz (zachód) należy w ramach przygotowania do ponownego zagospodarowania stworzyć warunki przestrzenne do rozwoju tych terenów jako część sieci biotopów wielkoobszarowych.

5.2 Ochrona krajobrazu kulturowego

Mapa: Obszary priorytetowe i zastrzeżone Ochrona krajobrazu kulturowego wyznaczono na „mapie Wykorzystanie obszarów”.

Wyjaśnienie: Wzorce rozwoju krajobrazu kulturowego wg celu 4.1.1.11 LEP zamieszczone są w załączniku 1 do rozdziału 5.2 Ochrona krajobrazu kulturowego. W procesie rozwoju regionalnego należy uwzględnić wzorce zawarte w celu 4.1.1.11 LEP 2013.

Aleje oraz kształtujące krajobraz reliefy terenu (grzędy, kopuły i skaliste doliny) oraz punkty widokowe wyznaczone, jako obszary priorytetowe lub zastrzeżone Ochrona krajobrazu kulturowego wyszczególniono w dodatku 2 do rozdziału 5.2.

Z 5.2.1 Na obszarach priorytetowych Ochrona krajobrazu kulturowego należy zachować i rozwijać kształtujące wizerunek krajobrazu elementy i historii osadnictwa, jak też warunki przestrzenne dla wypoczynku krajobrazowego.

G 5.2.2 Obszary zastrzeżone Ochrona krajobrazu kulturowego winny być zachowane i rozwijane dla ochrony otoczenia odciskających piętno elementów wizerunku krajobrazu i historii osadnictwa oraz dla wypoczynku krajobrazowego.

Z 5.2.3 Jeżeli podczas realizacji celu 5.2.1 wzgl. zasady 5.2.2 dojdzie do rozwijania obszarów priorytetowych lub zastrzeżonych Ochrona krajobrazu kulturowego dla celów wypoczynku krajobrazowego, należy w jednej z form wypoczynku dokonać odpowiedniego otwarcia na poszukujących wypoczynku. Konieczne jest zapobieganie poważniejszym konfliktom, przede wszystkim na obszarach częściowych o cennej infrastrukturze naturalnej, zwłaszcza poprzez opracowanie koncepcji kierowania ruchu pojazdów i odwiedzających.

Z 5.2.4 Aleje, wyznaczone, jako obszar priorytetowy Ochrona krajobrazu kulturowego należy utrzymywać lub odtwarzać.

Z 5.2.5 Na obszarze priorytetowym ochrony krajobrazu kulturowego graniczącym z wytyczonym jako priorytetowy obszarem ochrony przyrody, rezerwatem chronionych gatunków i biotopów Königsbrücker Heide należy zgodnie z celem 4.1.1.10 LEP 2013 stworzyć warunki przestrzenne do rozwoju obszaru spotkań z przyrodą.

5.3 Ochrona gatunków i biotopów, wielkopowierzchniowa sieć biotopów

Pojęcie: Wielkopowierzchniowa sieć biotopów w rozumieniu niniejszego planu to funkcjonalnie spójna sieć przestrzeni niezasiedlonych o znaczeniu ekologicznym oraz kulturowo-krajobrazowym, chroniona przez obszary priorytetowe i zastrzeżone ochrony biotopów oraz ochrony gatunkowej, dalsze obszary priorytetowe i zastrzeżone służące ochronie określonych funkcji i typów wykorzystania w przestrzeni niezasiedlonej oraz zbliżone do naturalnych odcinki wód płynących, a także regionalne ciągi zieleni i cezury zieleni (zespół przestrzeni niezasiedlonych o znaczeniu ekologicznym). W sieci biotopów wielkoobszarowych włączone zostaną trasy i korytarze wędrówek ptaków oraz przejścia dla dzikich zwierząt wzdłuż silnie uczęszczanych szlaków komunikacyjnych. Chroniona planem regionalnym wielkopowierzchniowa sieć biotopów składa się z powierzchni zasadniczych i łączących.

Mapa: Obszary priorytetowe i zastrzeżone ochrona gatunków i biotopów wyznaczono na „mapie Wykorzystanie obszarów”. Sieć biotopów wielkopowierzchniowych zaznaczono na mapie „Wielkopowierzchniowa sieć biotopów i regionalne ciągi zieleni”.

Z 5.3.1 Obszary priorytetowe ochrona gatunków i biotopów, wymagają zachowania i rozwoju, tak by mogły funkcjonować, jako powierzchnie zasadnicze wielkopowierzchniowych sieci biotopów.

Z 5.3.2 Wyznaczone na obszarze Weißenberg, Hochkirch i Kittlitz i włączone do wielkopowierzchniowej sieci biotopów obszary priorytetowe Rolnictwo należy zachować i rozwijać odpowiednio do ich funkcji, jako obszary terenów rolniczych wartościowych pod względem fauny zwierząt latających.

G 5.3.3 Obszary zastrzeżone ochrona gatunków i biotopów powinny być zachowane i rozwijane, wspólnie z włączonymi w wielkopowierzchniową sieć biotopów regionalnymi ciągami i czurami zieleni, obszarami priorytetowymi i zastrzeżonymi służącymi ochronie istniejących lasów, oraz obszarami priorytetowymi „Obszary retencji”, tak by mogły funkcjonować, jako powierzchnie łączące w wielkopowierzchniowej sieci biotopów. Wzdłuż silnie uczęszczanych szlaków komunikacyjnych należy zachować i wybudować nowe przejścia dla dzikich zwierząt.

G 5.3.3 Istniejąca sieć cennych biotopów wymaga zachowania i zagęszczenia. Dla zagwarantowania i uzupełnienia wielkopowierzchniowej sieci biotopów konieczne jest zachowanie lub przywrócenie w szczególności typowych dla danego krajobrazu zarośli wzdłuż dróg i zbiorników wodnych, zbliżonych do naturalnych wód płynących i stojących, niepodzielonych, zbliżonych do naturalnych obszarów leśnych, żywopłotów, zagajników i miedz, ekstensywnie wykorzystywanych użytków rolnych, łąk wilgotnych i podmokłych, łąk z rozproszonymi drzewami owocowymi i innych cennych z ekologicznego punktu widzenia przestrzeni życiowych.

Z 5.3.4 Zintegrowane w wielkopowierzchniowej sieci biotopów trasy i korytarze wędrówek ptaków o znaczeniu regionalnym wymagają zachowania, jako elementy łączące przestrzenną i funkcjonalną sieć przestrzeni życiowych ważnych dla zwierząt latających.

Z 5.3.6 Dla wyznaczonych w obrębie obszaru priorytetowego Obronność obszarów priorytetowych ochrona gatunków i biotopów należy w przypadku zadania wykorzystania wojskowego stworzyć przestrzenne warunki ochrony prawnej środowiska naturalnego. Do tego czasu wojskowe kwestie obronne mają charakter nadrzędny. Przy przestrzennej i merytorycznej konkretyzacji w ramach ochrony prawnej środowiska naturalnego uwzględnić należy konieczne wymogi osadnicze i infrastrukturalne.

5.4 Ochrona wód

Mapa: Obszary priorytetowe i zastrzeżone Zapobiegawczo ochrona przeciwpowodziowa (obszar retencji lub prewencja przeciwpowodziowa), a także lokalizacje priorytetowe i zastrzeżone wchodzące w skład działań technicznej ochrony przeciwpowodziowej wyznaczono na „mapie Wykorzystanie obszarów”. Na mapie „Pielęgnacja, sanacja i rozwój krajobrazu” obszary o potencjalnym zagrożeniu silną retencją wodną, obszary utrzymania i poprawy retencji wodnej, obszary zagrożone negatywnym oddziaływaniem klimatu na bilans wodny, obszar obniżonego poziomu wód podziemnych w związku z działalnością kopalni węgla brunatnego i zbliżone do naturalnych odcinki cieków wodnych zaznaczono jako „Obszary krajobrazu o szczególnych wymogach użytkowych” w rozumieniu rozdziału 5.1.2, a obszary o wysokim stopniu erozji wodnej, odcinki cieków wodnych wymagających rekultywacji, wody stojące wymagające rekultywacji i obszary rekultywacji wód podziemnych o znaczeniu regionalnym, jako „wymagające rekultywacji obszary krajobrazu” w rozumieniu rozdziału 5.1.1. Listę obszarów priorytetowych oraz zastrzeżonych Zapobiegawczo w wodę zamieszczono w dodatku do rozdziału 5.4.1.

5.4.1 Ochrona wód podziemnych/zaopatrzenie w wodę

Z 5.4.1.1 W przypadku zwiększenia poboru wód podziemnych na potrzeby zaopatrzenia w wodę wykraczające poza obecny poziom wykorzystania w obszarach priorytetowych Wt 16 Königswartha oraz Wt 27 Großdubrau należy wykluczyć możliwość silnego negatywnego oddziaływania na rodzaje siedlisk i obszarów siedliskowych uzależnionych od wód podziemnych na terenie specjalnego obszaru ochrony siedlisk flory i fauny „Grupy stawów w okolicy Doberschützer Wasser” oraz specjalnego obszaru chronionego „Doberschützer Wasser” wzgl. specjalnego obszaru ochrony siedlisk „Oberlausitzer Heide- und Teichlandschaft” i specjalnego obszaru chronionego „Rezerwat biosfery Oberlausitzer Heide- und Teichlandschaft”.

5.4.2 Prewencyjna ochrona przeciwpowodziowa

Z 5.4.2.1 „Obszary retencyjne”, wyznaczone jako obszary priorytetowe prewencyjnej ochrony przeciwpowodziowej należy zabezpieczyć w ich funkcji przestrzeni retencyjnych wzgl. odpływowych oraz chronić przed niezgodnym z ich funkcją wykorzystaniem. Wykorzystanie w ramach dalszego rozwoju osadniczego jest wykluczone, Zdania 1 i 2 nie dotyczą obiektów infrastruktury technicznej, które ze względu na swoje funkcje i ze względu na interes publiczny muszą zostać wybudowane na terenie obszaru priorytetowego „Obszar retencyjny”. W takich przypadkach należy przed realizacją planu zapewnić ochronę przeciwpowodziową obiektu oraz zatroszczyć się o skompensowanie możliwości retencyjnych terenu i/lub nie powodującego szkód odpływu wód powodziowych.

Z 5.4.2.2 Na obszarach priorytetowych prewencyjnej ochrony przeciwpowodziowej („Prewencja przeciwpowodziowa”) dopuszcza się tylko planowanie kierunkowe, które przewiduje zabudowę, dostosowaną do zagrożenia powodziowego. W tych obszarach należy wykluczyć ustanawianie i rozszerzanie zagospodarowania z ryzykiem specjalnym (użytkowanie wysoce wrażliwe na zagrożenie powodziowe o wysokim ryzyku wystąpienia szkód oraz infrastruktura krytyczna).

G 5.4.2.3 Obszary ryzyka, wyznaczone jako obszary zastrzeżone prewencyjnej ochrony przeciwpowodziowej („Prewencja przeciwpowodziowa”) na potencjalnych terenach zalewowych należy w przypadku ekstremalnych zdarzeń powodziowych chronić przed (dalszą) zabudową niedostosowaną do zagrożeń powodziowych oraz wykorzystaniem obciążonym ryzykiem specjalnym.

Z 5.4.2.4 Subwencje publiczne na budowę, rozbudowę lub remont budynków i innych form użytkowania wrażliwych na zagrożenia powodziowe zlokalizowanych na obszarach priorytetowych i zastrzeżonych prewencyjnej ochrony przeciwpowodziowej („Prewencja przeciwpowodziowa”) należy przyznawać wyłącznie w przypadkach, gdy w planie ujęto odpowiednie działania na rzecz zabezpieczenia budowlanego lub ochrony obiektu.

Z 5.4.2.5 Należy dążyć do tego, aby rolnicze użytkowanie gruntów na wyznaczonych obszarach priorytetowych („Obszar retencji”) było dostosowane do istniejącego zagrożenia powodziowego.

5.5 Ochrona i rozwój terenów ważnych dla klimatu obszarów osadniczych

Pojęcie: Obszary o klimatycznym znaczeniu osadniczym obejmują obszary powstawania świeżego i chłodnego powietrza o znaczeniu regionalnym oraz obszary powstawania świeżego i chłodnego powietrza o klimatycznym znaczeniu osadniczym.

Mapa: Obszary powstawania chłodnego powietrza o znaczeniu regionalnym zostały zaznaczone na mapie zagospodarowania przestrzennego jako element regionalnych ciągów zieleni w rozumieniu rozdziału 5.6 planu regionalnego. Znaczenie regionalnych ciągów zieleni dla klimatu na terenie siedlisk uwidacznia mapa „Wielkopowierzchniowa sieć biotopów i regionalne ciągi zieleni”. Obszary powstawania świeżego powietrza o znaczeniu regionalnym stanowią część obszarów priorytetowych i zastrzeżonych ochrony istniejących lasów w rozumieniu rozdziału 6.2 planu regionalnego. Obszary powstawania świeżego i chłodnego powietrza o klimatycznym znaczeniu osadniczym oznaczono jako symbol celu w ramach zagospodarowania przestrzennego. W stosunku do tych obszarów stosuje się cel 4.1.4.1, zdanie 1 LEP 2013.

Z 5.5.1 Obszary o klimatycznym znaczeniu osadniczym należy ukształtować w ramach lokalnych planów kierunkowych.

5.6 Regionalne ciągi zieleni i cezury zieleni

Pojęcie: Regionalne ciągi zieleni to zlokalizowane w pobliżu jednostek osadniczych, spójne obszary przestrzeni niezabudowanej o różnych funkcjach ekologicznych lub zbliżonych do naturalnych możliwościach wypoczynku, które to obszary należy pozostawić wolnymi od zabudowy w rozumieniu zasiedlenia lub innego niezgodnego z funkcją wykorzystania (por. uzasadnienie do celu 5.6.1). Regionalne ciągi zieleni stanowią cele zagospodarowania przestrzennego.

Cezura zieleni jest niewielkim obszarem przestrzeni niezabudowanej zapobiegającym zrastaniu się położonych blisko siebie obszarów osadniczych, w szczególności w obrębie osi. Cezury zieleni stanowią cele zagospodarowania przestrzennego.

Mapa: Regionalne ciągi zieleni wyznaczono na mapie Wykorzystanie obszarów. Specjalne funkcje poszczególnych ciągów zieleni przedstawiono na mapie „Wielkopowierzchniowa sieć biotopów i regionalne ciągi zieleni”. Cezury zieleni wyznaczono symbolicznie na mapie Wykorzystanie obszarów.

Z 5.6.1 Regionalne ciągi zieleni wymagają skonkretyzowania w ramach gminnego planowania kierunkowego. Należy przy tym połączyć regionalne ciągi zieleni stosownie do lokalnych warunków z wewnętrznymi strefami wolnymi od zabudowy w danej miejscowości.

Z 5.6.2 Cezury zieleni należy pozostawić wolne od jakiegokolwiek zabudowy.

6 Użytkowanie wolnych przestrzeni

6.1 Rolnictwo i rybołówstwo

Mapa: Obszary priorytetowe Rolnictwo wyznaczone są na „mapie Wykorzystanie obszarów”. „Obszary krajobrazu o szczególnych wymogach użytkowych”, które odnoszą się do rolnictwa, wyznaczone są na mapie „Pielęgnacja, rekultywacja i rozwój krajobrazu”.

**G 6.1.1 Utrzymanie rolniczego wykorzystania powierzchni wymaga zachowania wystarczająco dużych, połączonych powierzchni gospodarczych i takiego ich ukształtowania w ramach scalania gruntów, by pod względem struktury powierzchni, ich podziału, zarośli i żywopłotów po-
lnych spełniały krajobrazowe wymogi ekologiczne, ekonomiczne oraz estetyczne.**

Z 6.1.2 Należy regionalnie wzmacniać i rozszerzać ekologiczną uprawę roli. Należy dążyć do tego, aby zwiększenie udziału powierzchni zagospodarowanych ekologicznie miało miejsce głównie na wyznaczonych „obszarach krajobrazowych o szczególnych wymogach użytkowych” (por. mapa „Pielęgnacja, rekultywacja i rozwój krajobrazu”).

Z 6.1.3 Krainę stawów w regionie Górne Łużyce-Dolny Śląsk należy utrzymać jako obszary lokalizacji gospodarstw wodnych oraz część składową krajobrazu kulturowego. Gospodarka stawowa winna być prowadzona przy zachowaniu jej wysokich walorów ekologicznych.

Z 6.1.4 Na obszarach priorytetowych Rolnictwo, znajdujących się na obszarach priorytetowych Zaopatrzenie w wodę, w ramach użytkowania rolniczego należy dążyć do spełnienia wymogów dotyczących ochrony zaopatrzenia w wodę pitną.

6.2 Leśnictwo

Mapa: Obszary priorytetowe i zastrzeżone Zalesianie, jak też ochrona istniejących lasów wyznaczone są na mapie Wykorzystanie obszarów.

Z 6.2.1 Po dokonaniu zalesienia, na obszarach priorytetowych i zastrzeżonych Zalesianie należy zapewnić możliwość długoterminowego pełnienia przez lasy jego funkcji ekologicznych.

Z 6.2.2 Należy dążyć do tego, aby rozwijane były zróżnicowane i bogate w gatunki obrzeża lasów o wystarczającej szerokości i wielorakiej strukturze.

6.3 Zabezpieczenie surowców

Mapa: Obszary priorytetowe dla wydobywania surowców, obszary priorytetowe dla długoterminowego zabezpieczenia złóż surowców i obszary zastrzeżone dla surowców występujących wyłącznie w lokalnych lokalizacjach wyznaczono na mapie Wykorzystanie obszarów. Obszary wydobywania węgla brunatnego Nochten, Reichwalde oraz Welzow-Süd przejęto z obowiązujących planów wydobywania węgla brunatnego Nochten, Reichwalde i Welzow-Süd (część saksońska). Odpowiedni wykaz terenów zawarty jest w załączniku do rozdziału 6.3.

Z 6.3.1 Pozyskiwanie surowców oraz przygotowanie do ponownego wykorzystania obszarów priorytetowych do wydobywania surowców KS 7 Würschnitz, KS 33 obszar Radeburg (wschodnia część), Kao 2 Wiesa (Hasenberg), Ts 5 Teicha, KS 20 Neundorf a. d. E., KS 23 Oberoderwitz (południowy wschód) i KS 24 Ruppertsdorf-Ninive należy prowadzić w taki sposób, aby wykluczyć zagrożenia ilościowe i jakościowe zasobów wód podziemnych na położonych powyżej obszarach priorytetowych Zaopatrzenie w wodę Wt 1 Laußnitz West (dotyczy KS 7, KS 33), Wt 7 Kamenz Ost (dotyczy Kao 2), Wt 33 Rietschen (dotyczy Ts 5), Wt 45 Bernstadt a. d. Eigen (dotyczy KS 20), Wt 48 Oderwitz-Nord (dotyczy KS 24) i Wt 49 Oderwitz (dotyczy KS 23).

Z 6.3.2 Pozyskiwanie surowców na obszarze priorytetowym wydobywania surowców Kao 1 Caminau należy zaplanować tak, aby stopień negatywnego oddziaływania lokalizacji wpływających na wody podziemne na obrzeżach rezerwatu biosfery „Oberlausitzer Heide- und Teichlandschaft” nie stał na przeszkodzie celom ochrony.

6.4 Zaopatrzenie w energię i energie odnawialne

Mapa: Obszary priorytetowe i przydatne (VRG/EG) do wykorzystania energii wiatrowej zostały ustalone graficznie na mapie wykorzystania obszarów. Obszary wydobywania węgla brunatnego Nochten, Reichwalde i Welzow Süd (część saksońska) zostały przejęte z właściwych obowiązujących Planów Węgla Brunatnego do mapy wykorzystania obszarów. Strefy tabu i obszary potencjalne zostały przedstawione jako metodyczny etap pośredni do wyznaczania obszarów priorytetowych i przydatnych do wykorzystywania energii wiatru na mapie objaśniającej „Energia wiatrowa- obszary potencjalne”.

Wskazówki: Stwierdzenia tekstowe dotyczące zabezpieczenia znaczących w skali kraju związkowego złożów węgla brunatnego (LEP cel 4.2.3.1) zamieszczono w uzasadnieniu do rozdziału 6.3 Zabezpieczenie surowców. Ponadto należy zapoznać się z ustaleniami, zawartymi w obowiązujących planach wydobywania węgla brunatnego dla kopalni odkrywkowych Nochten, Reichwalde i Welzow-Süd (część saksońska). W związku z istotnie zmienionymi uwarunkowaniami polityki energetycznej i polityki gospodarczej od roku 2014 i w konsekwencji tego zmienioną koncepcją działania przedsiębiorstwa górnictwa w tym zagłębiu wydobywczym Zgromadzenie Regionalnego Związku Planowania Górne Łużyce-Dolny Śląsk przyjęło 22 czerwca 2017 r. uchwałę w sprawie ponownej aktualizacji

- Z 6.4.1 Poza ustalonymi graficznie obszarami priorytetowymi i przydatnymi (VRG/EG) do wykorzystywania energii wiatru, wznoszenie przestrzennie znaczących elektrowni wiatrowych, jak też obrazowanie/wyznaczanie przewidzianych dla nich obszarów pod względem planowania kierunkowego jest wykluczone.**
- Z 6.4.2 Budowa nowych elektrowni wiatrowych wzgl. modernizacja już istniejących (wymiana turbin na nowsze) w obrębie wyznaczonych VRG/EG do wykorzystywania energii wiatru, których odległość od zabudowy mieszkalnej w wyznaczonych prawem budowlanym obszarach wewnętrznych lub od wyznaczonego obszaru zabudowy z funkcją mieszkaniową lub mieszaną wynosi mniej, niż 1.000 m, dopuszczalna jest tylko wtedy, gdy odległość od najbliższej położonej zabudowy mieszkalnej wynosi przynajmniej pięciokrotność całkowitej wysokości danej elektrowni wiatrowej (5H).**
- Z 6.4.3 Budowa nowych wzgl. modernizacja już istniejących elektrowni na obszarze priorytetowym i przydatnym EW 29 kopalnia odkrywkowa Spreetal dopuszczalna jest dopiero po anulowaniu geotechnicznego obszaru zamkniętego, pozostającego pod nadzorem górniczym.**
- Z 6.4.4 W obrębie następujących obszarów priorytetowych i przydatnych (VRG/EG) wznoszenie elektrowni wiatrowych jest dopuszczalne tylko wtedy, jeżeli poniżej określone, istniejące poza obszarami VRG/EG elektrownie wiatrowe zostały już rozebrane bądź zostaną rozebrane w ramach repoweringu:**
- **EW_{Rep} 50 Deschka (na północ od Kirschallee) – rozbiórka elektrowni wiatrowych na wschód od obszaru priorytetowego i przydatnego do wykorzystywania energii wiatru VRG/EG EW 20 Deschka**
  - **EW_{Rep} 52 Schlegel – rozbiórka elektrowni wiatrowych na zachód od Dittelsdorf (miasto Zittau)**
- Dla budowy nowych elektrowni wiatrowych rozbiórka następować musi co najmniej w stosunku 1:1. Cel ten obowiązuje w stosunku do obu obszarów VRG/EG aż do kompletnej rozbiórki przyporządkowanych do nich „starych elektrowni wiatrowych”.**

Uzasadnienie do punktu 6.4 Zaopatrzenie w energię i energie odnawialne

Do Z 6.4.4

Zgodnie z zasadą 5.1.6 LEP planowanie regionalne jest uprawnione do ustalania obszarów VRG/EG lub ich obszarów częściowych, w obrębie których wznoszenie elektrowni wiatrowych jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy rozebrane zostaną określone, wzniesione poza ustalonymi VRG/EG, elektrownie wiatrowe. Także ROG [Ustawa o ładzie przestrzennym], która weszła w życie w roku 2017, definiuje w § 7 ustępie 1 zdaniu 2 odpowiednie uprawnienie na poziomie prawa federalnego: „Ustalić można, że określone użytkowanie lub funkcje przestrzeni przewidziane są tylko na ustalony okres czasu lub od lub do wystąpienia określonych okoliczności.” Regionalny Związek Planowania korzysta z tej możliwości w połączeniu z zasadą 5.1.6 LEP i ustala odpowiednie obszary VRG/EG dla repoweringu z warunkiem, że zajęcie terenu (pozwolenie na nową elektrownię wiatrową) dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy przyporządkowane w danym przypadku stare elektrownie znajdujące się poza VRG/EG zostały rozebrane bądź są rozbierane w ramach repoweringu. Nie jest jednak konieczne, aby rozbiórka starych elektrowni wiatrowych była powiązana proceduralnie z budową nowych. Oznacza to, że wystarczy, aby właściciel pozwolenia na zatwierdzoną zgodnie z prawem o ochronie przed immisją elektrownię wiatrową zgodnie z § 15 ustęp 3 ustawy BImSchG [Federalnej ustawy o ochronie przed immisją] zgłosił zamiar zaprzestania eksploatacji elektrowni wiatrowej (zgłoszenie wyłączenia z eksploatacji) i zamiar rozbiórki elektrowni wiatrowej we właściwym organie ochrony przed immisją. Wniosku o pozwolenie na budowę nowej elektrowni oraz o rozbiórkę nie musi więc składać ta sama osoba.

Właściwe tereny są oznaczane na mapie zagospodarowania przestrzennego symbolem „EW_{Rep}”. Ustalenie ich powinno stworzyć celową i odnoszącą się do danego terenu zachętę do rozbiórki istniejących elektrowni wiatrowych, które nie wpisują się w koncepcję planowania regionalnego. Związane jest z tym zwiększenie udziału elektrowni wiatrowych w obrębie ustalonych obszarów VRG/EG.

Odnosnie ustalenia obszarów obowiązują następujące planistyczne warunki ramowe:

- Z uwagi na obowiązkowe ostateczne kierowanie [w zagospodarowaniu przestrzennym] rozbiórka każdej elektrowni wiatrowej położonej poza VRG/EG, najpóźniej z chwilą upływu zwykłego okresu jej użytkowania, leży w interesie planowania regionalnego. Priorytetowe jest poszukiwanie odpowiednich obszarów dla repoweringu elektrowni wiatrowych, które zgodnie z planem regionalnym 2010 można było jeszcze przyporządkować do jednego z obszarów VRG/EG, jednak z uwagi na zmienione strefy tabu (w szczególności w odniesieniu do odległości od osiedli) nie można ich już ustalić w tej aktualizacji. W dalszej kolejności analizowane są także inne stare elektrownie wiatrowe, na które wydano pozwolenie lub które zbudowano jeszcze przed pierwszym regionalnym zarządzaniem elektrowniami wiatrowymi (częściowa aktualizacja planu regionalnego 2005) poza obszarami VRG/EG.

- Jako elektrownie wiatrowe, dla których repowering jest prawdopodobny, uwzględniane są wszystkie elektrownie wiatrowe poza obszarami VRG/EG, które zbudowano przed rokiem 2006. Ponowna potrzeba rewizji na potrzeby niniejszego planu regionalnego wystąpi prawdopodobnie najpóźniej do 2029/2030 roku. Okres amortyzacji elektrowni wiatrowych wynosi 16 lat. Okres użytkowania elektrowni wiatrowych wynosi z reguły ok. 20 lat, przy czym od 15-tego roku należy się liczyć z podwyższonymi nakładami na konserwację, co sprawia, że repowering wydaje się być interesującym rozwiązaniem. Tym samym elektrownie wiatrowe, które zostały zbudowane do końca roku 2005, osiągną koniec swego zwykłego okresu użytkowania podczas obowiązywania niniejszego planu regionalnego. Decyzja o repoweringu należy jednak ostatecznie do operatora.
- Aby unikać dominacji przestrzennej elektrowni wiatrowych w krajobrazie oraz nagromadzenia blisko siebie położonych farm wiatrowych, uzasadnić można ustalenie nowych obszarów VRG/EG na obszarach częściowych z już istniejącymi elektrowniami wiatrowymi często tylko wtedy, gdy stare elektrownie wiatrowe poza obszarami VRG/EG zostaną rozebrane. Repowering starych elektrowni wiatrowych w tej samej lokalizacji prowadziłby tutaj w szczególności z powodu małych odległości od osiedli do znacznych zakłóceń i naruszeń interesów mieszkańców, a tym samym do problemów z akceptacją przedsięwzięcia. Akceptację tę można zwiększyć budując nowe elektrownie wiatrowe wprawdzie przestrzennie w pobliżu terenów z istniejącymi już zakładami krajobrazu, jednak w większej odległości od osiedli. Bliskość przestrzenna nie jest określana za pomocą stałych parametrów zryczałtowanych, a wynika z uwzględnieniem minimalnej odległości pomiędzy obszarami VRG/EG (patrz uzasadnienie do celu 6.4.1 rozdział badanie indywidualnych przypadków pozostałych obszarów potencjalnych oraz wybór planistyczny VRG/EG) oraz przyporządkowania do jednostki krajobrazowej (zgodnie z mapą objaśniającą podział krajobrazu) w pierwszym rzędzie z położenia i odległości ustalonych potencjalnych obszarów energii wiatrowej od już istniejących elektrowni wiatrowych poza obszarami potencjalnymi energii wiatrowej.

Na mapie „Wykorzystanie obszarów” ustalono graficznie następujące obszary VRG/EG wykorzystywania energii wiatrowej z warunkiem rozbiórki konkretnie określonych starych elektrowni wiatrowych:

- EW_{Rep} 50 Deschka (na północ od Kirschallee) – obszar VRG/EG łączy się na północy z obszarem VRG/EG EW 20 Deschka, od którego dzieli go „Kirschallee”. Wielkość oraz forma przestrzenna obszaru VRG/EG EW_{Rep} 50 Deschka umożliwiają zbudowanie dwóch elektrowni wiatrowych (por. metryczka/karta VRG/EG w załączniku 1 do rozdziału 6.4). Na wschód od VRG/EG EW 20, w odległości ok. 800–950 m od miejscowości Deschka od roku 2003 eksploatowane są dwie elektrownie wiatrowe. Obie te elektrownie wiatrowe, także zgodnie z Planem regionalnym 2010, nie są częścią obszaru VRG/EG EW 20, więc nie znajduje zastosowania regulacja specjalna odnośnie zredukowanych odległości od osiedli (por. załącznik 2 do rozdziału 6.4 Zaopatrzenie w energię na temat ustalania stref tabu dla koncepcji energii wiatrowej). Pozwolenie z prawa o ochronie przed emisjami wydane przez właściwe wówczas Prezydium Rządowe w Dreźnie z dnia 30.07.2002 (SächsABl. s. 942) zawiera dla obu tych elektrowni wiatrowych warunek rozwiązujący pozwolenie po upływie 35 lat przy zajęciu górniczym złoża żwiru. Ten warunek rozwiązujący wystąpić może dopiero w roku 2037, a tym samym długo po upływie normalnego okresu użytkowania wynoszącego 20 lat. Ponieważ repowering w obecnej lokalizacji obu elektrowni wiatrowych nie jest możliwy, obszar VRG/EG EW_{Rep} 50 stanowi w bliskości przestrzennej rozsądną możliwość, aby dokonać rozbiórki obu znajdujących się najbliżej miejscowości Deschka elektrowni wiatrowych jeszcze przed wystąpieniem warunku rozwiązującego wynikającego z wyżej podanego pozwolenia. Poza tym istniejące elektrownie wiatrowe w roku 2023 stracą możliwość uzyskiwania taryf wynikających z EEG [Ustawy o energiach odnawialnych]. Nie można wykluczyć, że nie jest możliwa dalsza opłacalna eksploatacja obu tych elektrowni.
- EW_{Rep} 52 Schlegel – obszar VRG/EG znajduje się na północny wschód od obszaru skrzyżowania dróg powiatowych K 8617 i K 8631 pomiędzy dzielnicami Dittelsdorf i Schlegel miasta Zittau. Wielkość oraz forma przestrzenna obszaru VRG/EG EW_{Rep} 52 Schlegel umożliwiają zbudowanie trzech elektrowni wiatrowych (por. metryczka/karta VRG/EG w załączniku 1 do rozdziału 6.4). Ustalenie jako obszaru VRG/EG uzasadnić można tylko wtedy, jeżeli budowa elektrowni wiatrowych połączona zostanie z równoczesną rozbiórką istniejących elektrowni wiatrowych w dotychczasowym VRG/EG EW 6 Dittelsdorf. Znajdują się one w minimalnej odległości ok. 1,5 km od VRG/EG EW_{Rep} 52 Schlegel, a tym samym wyraźnie poniżej minimalnej odległości pomiędzy obszarami VRG/EG w tej przestrzeni krajobrazowej. Nawet jeżeli wcześniejszy obszar VRG/EG EW 6 Dittelsdorf nie jest już uwzględniony w tej aktualizacji planu, to zgodnie z wolą planowania regionalnego jest połączenie budowy kolejnych elektrowni wiatrowych w tym obszarze częściowym z rozbiórką istniejących elektrowni, aby unikać przeciążenia krajobrazu (otoczenie elementu tworzącego krajobraz „Dolina Nysy” o bardzo wysokiej wartości dla krajobrazu) oraz otoczenia osiedli (szczególnie Dittelsdorf). Poza tym uwzględnia się posiadane informacje o kilku planach po stronie polskiej, które mają na celu budowę licznych elektrowni wiatrowych. Dotyczy to obok planu budowy „52 elektrowni wiatrowych Turów gminy Bogatynia” dla którego ustalono decyzją gminy Bogatynia z dnia 6.9.2012 (sygnatura akt: BZ.I.OP.6220.19.4.2012.RP) warunki środowiskowe w wyniku transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko, także planów zagospodarowania przestrzennego gminy Bogatynia (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Bogatynia, stan: 28.03.2017), w którym w kilku obrębach w pobliżu granicy z regionem planistycznym wykazano tereny (obszary, na których mogą być rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW), które w większości odpowiadają wynikowi powyższego planu. Należy więc z wystarczającym prawdopodobieństwem zakładać, że nastąpi tam budowa elektrowni wiatrowych. Na podstawie decyzji zgromadzenia Związku z dnia 24.10.2016, a także uwzględniając transgranicznie istotne plany budowy elektrowni wiatrowych przy ustalaniu obszarów VRG/EG, decyzję o ustaleniu obszarów VRG/EG na tym terenie można uzasadnić tylko wtedy, gdy inne istniejące elektrownie wiatrowe zostaną rozebrane.

Regionalny Związek Planowania jest przy tym świadomy tego, że pięć istniejących na terenie farmy wiatrowej Dittelsdorf elektrowni wiatrowych zbudowano dopiero w roku 2008 (2) bądź 2010 (3) i tym samym nie można liczyć na ich repowering, z uwagi na przyjęty okres użytkowania bądź amortyzacji, przed rokiem 2024 i 2026 (por. Wytyczne Saksońskiego Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Transportu dotyczące obliczania prognoz zysków dla elektrowni wiatrowych przy sporządzaniu planów regionalnych w Saksonii 2015). Z drugiej strony ustalenia w planach regionalnych (także odnośnie wykorzystania energii wiatrowej) nie są ograniczone do natychmiastowej realizacji, ponieważ plan regionalny jako strategiczny instrument planistyczny zawiera z reguły ustalenia wykraczające poza krótkofalowy okres realizacji. Oczekiwać można przynajmniej realizacji w ciągu okresu obowiązywania tego planu regionalnego.

6.5

Obronność

Mapa: Położona poza obszarem planu aktualizacji planu wydobywania węgla brunatnego Nochten część obszaru priorytetowego Obronność Ve 1 wyznaczona jest na mapie „Wykorzystanie obszarów”. Położona na obszarze obowiązywania aktualizacji planu wydobywania węgla brunatnego Nochten część obszaru priorytetowego (określana

tam, jako obszar priorytetowy Vo „Obszar zastępczy Bundeswery”) została przejęta do wiadomości ze wspomnianego planu wydobywania węgla brunatnego.

Regionalne cechy szczególne

7 Serbołużyckie tereny osadnicze

Mapa: Wchodzące w skład terenu osadniczego regionu Górne Łużyce-Górny Śląsk gminy i ich części przedstawiono na mapie „Łużycki teren osadniczy”.

Wskazówka: Gmina Schleife została wyznaczona na mapie „Struktura przestrzeni” w połączeniu z celem 1.2.6, jako gmina o funkcji szczególnej „Kultura łużycka”.

Serbołużycką wersję językową rozdziału 7, wykaz nazw gmin i części gmin na terenie serbołużyckiego obszaru osadniczego w regionie oraz wykaz serbołużyckich nazw jezior na Pojezierzu Łużyckim położonych na terenie serbołużyckiego obszaru osadniczego zamieszczono w dodatku do rozdziału 7.

Z 7.1 W przypadku istotnych przestrzennych planów i przedsięwzięć w obrębie łużyckiego terenu osadniczego konieczne jest uwzględnienie historycznej i kulturowej specyfiki tego terenu i jego mieszkańców.

Z 7.2 Na obszarze łużyckiego terenu osadniczego należy zaplanować, wspierać i realizować działania służące ochronie i zachowaniu języka i kultury serbołużyckiej oraz łużyckich zwyczajów i dóbr kultury. Wspomagać należy inicjatywy ukierunkowane na rewitalizację języka łużyckiego poprzez kształcenie w języku ojczystym.

Z 7.3 Zachować i pielęgnować należy dostrzegalne dziś jeszcze formy i struktury osadnicze pozostające pod wpływem słowiańskim lub łużyckim, a także łużyckie pomniki kultury.

Z 7.4 Gminy lub ich części, w których pielęgnowanie tradycji łużyckiej ma szczególne znaczenie, należy w ten sposób wspierać i promować przy rozwijaniu ruchu turystycznego, aby przyczyniały się one do kulturalnej wielopostaciowości regionu.

Z 7.5 Następujące łużyckie instytucje z kultury, sztuki i pielęgnacji miejscowej tradycji o znaczeniu regionalnym oraz ośrodki wspierania języka i kultury łużyckich, Kultur jak również ruchu turystycznego winny być utrzymane lub rozbudowane:

- Dom Serbołużyczan z serbołużycką informacją kulturalną w Bautzen,
- Muzeum Łużyckie w Bautzen,
- Niemiecko-Łużycki Teatr Ludowy w Bautzen,
- Instytut Łużycki z Łużycką Biblioteką Centralną i Łużyckim Archiwum Kulturalnym w Bautzen,
- Łużycki Zespół Narodowy w Bautzen,
- Dom Domowiny w Hoyerswerda,
- Krbatowy młyn w Schwarzkollm,
- Dwór ZeiBig-Hof w ZeiBig,
- Dom Zejlera i Smolera w Lohsa,
- Serbołużycki Dom Kultury wraz z planowanym Łużyckim Centrum Mniejszości Etnicznych w Schleife,
- Dwór Njepila-Hof w Rohne,
- Dwór Schusterhof w Trebendorf,
- Dom Měrcina Nowaka w Nechern,
- Hala wielofunkcyjna Jednota w Crostwitz,
- Serbołużyckie centrum rodzinno-edukacyjne LIPA w Schmerlitz,
- Muzeum Szkolne „Korla Awgust Kocor” w Wartha.